

Názory a postoje rodičů k rané výuce anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku

Andrea Doležalová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Doležalová**
Osobní číslo: **H13119**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Názory a postoje rodičů k rané výuce anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti preprimárního vzdělávání cizího jazyka, vývojové etapy předškolního a mladšího školního věku a rodinné výchovy. Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MORGENSTERNOVÁ, Monika, Lenka ŠULOVÁ a Lucie SCHÖLL. Bilingvismus a interkulturní komunikace. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-678-3.

PRŮCHA, Jan. Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3181-0.

SMOLÍK, Filip a Gabriela SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ. Vývoj jazykových schopností v předškolním věku. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4240-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Romana Divošová

Centrum jazykového vzdělávání

Datum zadání bakalářské práce:

7. prosince 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2017

Ve Zlíně dne 7. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 1. 2. 2017

.....
Odešel

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Plati, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíádne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na názory a postoje rodičů v souvislosti s ranou výukou anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku. Poskytuje teoretické poznatky z oblasti vývoje řeči u dětí a blíže popisuje specifika kognitivního vývoje dítěte předškolního věku. Dále se zaměřuje na poznatky z oblasti výuky cizích jazyků u dětí předškolního a mladšího školního věku a jejich využití v praxi.

Empirická část zkoumá význam výuky anglického jazyka v preprimárním věku a její budoucí vliv při zahájení školní docházky. Cílem empirické části je zjistit, zda je vhodné začít s výukou cizího jazyka již v předškolním věku a jakým způsobem tato znalost ovlivňuje dítě v běžném školním prostředí. Spolu s teoretickou částí budou prezentovány výsledky výzkumu, který byl realizován v této oblasti.

Klíčová slova: předškolní věk, řeč, bilingvismus, osvojení jazyka, rodina, výuka anglického jazyka, jazyková propedeutika, předškolní výchova

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the opinions and attitudes of parents in the context of early English learning of children in pre-school and early school age. It provides the theoretical findings in the sphere of speech development and describes closer the specifics of their cognitive development. Further it deals with knowledge in the sphere of learning languages with children in pre-school and early school age and its practical usage.

Empirical part examines the importance of English learning in pre-school age and its future influence when starting school. The aim of empirical part is to find out whether it is suitable to start learning a foreign language at pre-school age and how this knowledge affects a child in normal school environment. Along with the theoretical part, results of the research that was carried out in this area will be presented.

Keywords: pre-school age, language, biligualism, language acquisition, family, English language learning, language propedeutic, pre-school education

Poděkování:

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Romaně Divošové za vedení mé bakalářské práce, její rady, pomoc, věnovaný čas a zejména za milé a vstřícné jednání.

Zároveň bych ráda poděkovala své rodině za pomoc, trpělivost a podporu.

Čestné prohlášení: Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 CHARAKTERISTIKA A VÝVOJ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	11
1.1 KOGNITIVNÍ VÝVOJ DĚTÍ V PŘEDŠKOLNÍM A MLADŠÍM ŠKOLNÍM VĚKU	12
1.2 VÝVOJ ŘEČI A KOMUNIKACE	13
1.2.1 Předřečové stadium	14
1.2.2 Vývoj řeči v batolecím období	15
1.2.3 Komunikační schopnosti dítěte předškolního a mladšího školního věku	16
1.3 VÝVOJOVÉ PŘEDPOKLADY PRO OSVOJENÍ CIZÍHO JAZYKA	17
1.4 BILINGVISMUS A KOGNITIVNÍ FUNKCE	18
2 CIZÍ JAZYK U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	19
2.1 VÝUKA CIZÍHO JAZYKA U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	19
2.2 PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ.....	20
2.3 PROMĚNY PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČR	21
2.4 VÝZNAM PŘEDŠKOLNÍ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA	22
2.5 RODINA A JEJÍ VLIV NA VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	25
3.1 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	25
3.2 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ A OTÁZEK.....	25
3.3 METODY VÝZKUMU A SBĚRU DAT	26
3.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	27
4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	28
INTERPRETACE DAT	49
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	53
SEZNAM OBRÁZKŮ	54
SEZNAM TABULEK.....	55
SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Anglický jazyk přestává být v dnešní době pro mnoho lidí cizím jazykem a v současném globalizovaném světě je jeho znalost takřka nutností. S angličtinou se setkáváme v různých oblastech, je jazykem celosvětovým nejen v ekonomice, politice či cestovním ruchu, ale v posledních letech se dostává do popředí i v předškolním vzdělávání. Hranice pro zahájení povinné cizojazyčné výuky se v České republice plošně snižuje, tudíž jak se ukazuje, výuka anglického jazyka v předškolním věku je momentálně velmi aktuálním tématem. Aby naše děti uměly anglicky co nejlépe a abychom jim zajistili lepší budoucnost, je důležité začít s výukou tohoto jazyka co nejdříve. Mezi současné otázky v souvislosti s tímto tématem, patří nepochybně otázka: Kdy začít s výukou cizích jazyků? Pokud nemáme možnost komunikovat s dítětem dvojjazyčně již od útlého dětství, tedy společně s jazykem mateřským, nastává čas začít přemýšlet o alternativním způsobu poznávání druhého jazyka prostřednictvím zkušeného lektora v prostředí mateřské školy, popřípadě v rámci zájmových kroužků.

V současné době značně roste počet škol, které nabízí výuku cizího, převážně anglického, jazyka již od první třídy, a podobně se také rozšiřuje počet mateřských škol, které nabízejí výuku cizího jazyka ve formě kroužků či krátkých výukových lekcí v rámci každodenního programu.

Cílem práce je zjistit, jak se k předškolní výuce cizích jazyků staví odborná veřejnost, což popisuje teoretická část, v porovnání s názory a postoji rodičů dětí, které zahájily výuku již v raném věku, čemuž se věnuje část praktická.

Ve své práci se v teoretické části zabýváme obecným vývojem dítěte předškolního věku a dále pak vývojem řeči. Rovněž se zaměříme na vliv rodiny na vzdělávání obecně a v závěru teoretické části představujeme předškolní vzdělávání a jeho proměny v historickém kontextu. Praktická část obsahuje dotazníkové šetření, jehož prostřednictvím zjišťujeme názory a postoje rodičů na ranou výuku anglického jazyka a její možný vliv na dítě v rámci školního prostředí.

Danou problematikou se budeme zabývat z důvodu podpory rané výuky cizích jazyků nejen u rodičů, ale i u pedagogů a dětí samotných.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA A VÝVOJ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Dítě přichází na svět zcela bezmocné a bez cizí pomoci by pravděpodobně ani nebylo schopno přežít. Tělesný i psychický vývoj dítěte probíhá pomalu a to znamená, že v podstatě všem základním činnostem potřebným pro život, se musí naučit. „V nejranějším období života se vytvářejí útvary a funkce, jež jsou podkladem konečné struktury jedince.“ (Kolláriková, Pupala, 2001, s. 123) Je důležité, abychom dítěti poskytovali podpůrné a rozvíjející činnosti, které pomáhají naplnit jejich rozvojové předpoklady. Dětství je dobou, v níž se odehrávají zásadní změny ve vývoji jedince, a největší růst pak můžeme zaznamenat právě v období předškolního a mladšího školního věku.

Předškolním věkem se dle Pedagogického slovníku rozumí „vývojové období dítěte od dovršení třetího roku věku po vstup do školy, tzn. do dovršení šestého roku života.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 186)

Vágnerová (2012, s. 177) charakterizuje předškolní věk jako stabilizaci vlastní pozice ve světě a diferenciaci vztahu ke světu, s tímto tvrzením plně souhlasíme. Velmi důležitou roli v poznávání hraje dle Vágnerové také představivost a fantazijní zpracování informací, jakož i intuitivní uvažování bez logického myšlení. Tento fakt je třeba brát v úvahu, pokud máme v úmyslu vést dítě k činnostem spojeným například s výukou cizího jazyka, jelikož dítě své představy přizpůsobuje vlastním potřebám a v tomto období je pro dítě snazší si zapamatovat cokoli, co by souviselo s nějakou aktivitou.

Dle Matějčka (2005) je předškolní věk vývojovým obdobím, ve kterém dochází k zásadním vývojovým změnám v následujících oblastech: intelektuální, emocionální a společenské, tělesné a pohybové. Toto období charakterizuje jako období spontánnosti, kdy výrazně převládá fantazie, zejména u činností spojených s hrou, které převládají.

Období předškolního věku zpravidla dostává hranice v souvislosti se zahájením povinné školní docházky, kdy nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem. Role školáka přináší dítěti nejen vyšší sociální prestiž, ale také ovlivňuje rozvoj dětské osobnosti. (Vágnerová, 2012, s. 134)

1.1 Kognitivní vývoj dětí v předškolním a mladším školním věku

Mluvíme-li o kognitivním vývoji dítěte, máme na mysli zejména vývoj jeho psychických, poznávacích, motorických a řečových dovedností. Celkový vývoj dítěte je ovlivněn řadou faktorů, přitom právě v nejranějším období života se vytváří útvary a funkce, které jsou podkladem konečné struktury jedince. (Kolláriková, Pupala, 2001, s. 123)

U dítěte předškolního věku můžeme sledovat jeho tělesný vývoj, dále pak vývoj poznávacích procesů a školní zralosti, naproti tomu u dítěte mladšího školního věku můžeme sledovat drobné změny v uvažování. J. Piaget nazval tento způsob myšlení fází konkrétních logických operací, což považujeme za velký vývojový pokrok. Dětské poznávání se stává objektivnějším a přesnějším, než bylo v dětském věku a je třeba podotknout, že je významně ovlivněno učením. (Vágnerová, 2012, s. 149)

Třileté děti mají již většinou osvojeny základy rodného jazyka, mají tedy vhodné podmínky pro vytváření základů jazyka druhého. Toto období je považováno za nejefektivnější v oblasti učení a je možné odhadnout intelektový potenciál dítěte, což umožňuje vyloučit případné problémy v kognitivním a řečovém vývinu.

Paměť je v předškolním období převážně bezděčná, kolem pátého roku se začíná vyvíjet paměť mechanická. Kapacita paměti spolu se zvědavostí dítěte přispívá k snadnému přijímání informací, což je vhodným obdobím pro započítání výuky cizích jazyků. (Šulová, 2004, s. 68) Jak uvádí Šulová, mezi třetím a šestým rokem se uzavírá fáze symbolického, předpojmového myšlení, kdy si dítě osvojuje především mateřský jazyk a kolem osmého roku života se již plně rozvíjí názorné intuitivní myšlení. V tomto období je již dítě plně myšlenkově vázáno na to, co vnímá a dokáže to také jednoduše rozčleňovat.

Většina odborníků se shoduje v tom, že do třetího roku života se vyvíjí pravá hemisféra a až následně se začíná vyvíjet hemisféra levá, která přebírá funkce řeči. Díky následnému prudkému rozvoji mozkové kapacity se tak děti předškolního věku dokáží naučit nejen jazyk mateřský, ale i další jazyky minimálně na elementární úrovni, pokud dítě vnímá tyto jazyky v přirozeném prostředí.

Předností tohoto věku je plasticita mozku a motorického ústrojí, s tím je spojen osobitý smysl dětí pro napodobování a výborné imitační schopnosti. Umožňují přesně zachytit a následně reprodukovat výslovnost a intonaci. Jsou velice citlivé k novým zvukům, intonačním vzorům a rytmu řeči. Podle zastánců hypotézy kritického období, hlavní výhodu spatřují především v rozvoji fonologického systému cizího jazyka. Podle těchto názorů tak děti v tomto období mohou získat trvalé zručnosti na úrovni roditelského mluvčího za předpokladu,

že jsou vystaveny kvalitnímu podnětu. Proto bychom neměli podceňovat foneticko-fonologické zručnosti učitele.

1.2 Vývoj řeči a komunikace

Řeč je konkrétní jazykovou dovedností, vyjadřující různé názory, pocity či skutečnosti a umožňuje nám nejen komunikovat s ostatními lidmi, ale pomocí řeči můžeme vyjadřovat své myšlenky a ovlivňovat sebe i své okolí. Rozvíjí se v sociálním prostředí pomocí napodobování nejprve zvuků a později slov, vět a souvětí. Jazykové schopnosti zahrnují slovní zásobu, implicitní znalosti gramatických pravidel a také schopnost je používat. (Vágnerová, 2012, s. 137)

Dle Bytešnickové (2012, s. 16) se vývoj řeči právem považuje za jeden z nejpozoruhodnějších procesů v lidském životě. Za klíčové období, kdy dochází k osvojení mluvené řeči, považuje Bytešnicková vývojové období do šestého roku. Nejdůležitější je pak období kolem třetího a čtvrtého roku, kdy probíhá vývojové tempo nejrychleji. Děti mají potřebu komunikovat a tato potřeba dále stimuluje rozvoj řečových dovedností. Thorová (2015, s. 233) uvádí, že jazyk tvoří vysoce rozvinutou kognitivní schopnost a je také hlavním nástrojem komunikace, která je základem každé společnosti. Bez komunikace tedy nemůže žádná společnost existovat a dále se vyvíjet.

Děti se učí jazyku, aby mohly vyjádřit to, co mají na mysli a aby pochopili to, co jim sdělují ostatní (Vágnerová, 2012, s. 137). Spolu s různými aspekty vývoje, existuje celkem široká různorodost věkových skupin, kdy dítě dosahuje specifických pokroků ve vývoji jazyka. Přestože vývojové předpoklady se liší, pořadí ve vývoji jedince je víceméně podobné (Cowie, 2012, s. 82-83).

Období, kdy si dítě osvojuje mateřský jazyk, můžeme dělit na různá vývojová stádia a těmito etapami si musí projít každé dítě. Naproti tomu řeč se vyvíjí spontánně primárně v prvních letech života dítěte a k tomu jsou nezbytné jisté předpoklady, jako je sluchové vnímání, zralost mozku, mentální úroveň a rozvoj řečových dovedností.

Počet výzkumných poznatků o dětské řeči a osvojování jazyka je enormní, není tedy snadné se v nich orientovat. (Průcha, 2011, s. 35). Autor dále vhodně uvádí, že osvojování jazyka dětmi je úzce spojeno s důsledným chápáním role komunikace. Chceme-li vymezit lidskou komunikaci, je nutné se zabývat problematikou řeči, jazyka a mluvy.

Důležitým poznatkem v souvislosti s vývojem řeči je také tvrzení, že základním stimulujícím činitelem pro řečový vývoj je interakce dítěte s dospělými. Komunikační intence dospělého je pak pro dítě vodítkem ke zvládnutí konkrétních jazykových prostředků. (Morgesternová, Šulová, Schöll, 2011, s. 22)

Mluvit znamená z pohledu dítěte vykonávat akci, tedy vytvářet určitá sdělení pro zvláštní publikum, které pak vedou k určitému cíli. Řeč je tedy nástroj používaný různými způsoby, dle sledovaného cíle jakým je například informovat, přesvědčit, zapojit se, skrýt se, hrát si a podobné další možné cíle. (Šulová, 2003, s. 276)

1.2.1 Předřečové stadium

Průcha (2011) uvádí, že počátek vývoje dětské řeči nelze spojovat s produkcí prvních slov, ale již s raným obdobím dětského života. Z psycholingvistického hlediska nastává počátek tohoto vývoje již v prvních hodinách po narození jedince, dokonce uvádí, že kořeny lze zaznamenat již v prenatálním období. Mateřská řeč má dokonce vliv na pláč novorozenců (Thorová, 2015, s. 225). Novorozenci reagují různě nejen na mužský a ženský hlas, ale také vnímají odlišně rodný a cizí jazyk.

Prvním komunikačním projevem je novorozenecký křik. Jedná se o hlasový reflex, kterým novorozenec reaguje na změnu prostředí, teploty okolí a krevního oběhu. V tomto období lze též pozorovat i první náznaky neverbální komunikace, tzv. vrozený výrazový pohyb. Křik dítěte se postupně stává rozlišitelným. Matka tak může poznat, zda má kojeneček hlad, cítí se osamocen, má pocit vlhka či bolesti (Bytešnicková, 2012, s. 16-17).

Na období křiku navazuje stadium žvatlání, kdy se ještě nezapojuje vědomá sluchová kontrola, ale na základě rozvíjejícího se smyslového vnímání nastupuje období tak zvaného napodobujícího žvatlání. V tomto období se žvatlání stává komunikačním prostředkem, i když se zatím nejedná o obsah, který prozatím žvatlání neobsahuje. Dítě začíná napodobovat zvuky a imitovat okolí a dochází rovněž k zapojení zrakové a sluchové kontroly.

Vývoj vzájemné komunikace začíná mezi 2-4 měsícem, kdy dítě dokáže poslouchat a reagovat na osobu, která na něj mluví. Do té doby pouze intuitivně tvoří náhodné zvuky, toto období nazýváme broukáním. Mezi 4-6 měsícem dítě začíná experimentovat se zvuky, používá slabiky a dostává se do období instinktivního žvatlání. (Thorová, 2015, s. 225) Dítě začíná napodobovat zvuky ze svého okolí. Z průzkumů vyplývá, že ve věku 8-9 měsí-

ců je dítě schopno rozpoznávat různé významy vět v řeči dospělého v určitých situacích (Průcha, 2011, s. 46).

Mezi 10. a 12. měsícem následuje období porozumění řeči, kdy se rovněž začíná objevovat pasivní slovní zásoba. Nejde však o porozumění v pravém slova smyslu, ale dítě reaguje především motoricky na určitá slova, především tedy na melodii hlasu nežli na obsahu sděleného. Dítě začíná také spojovat slova s předměty, které označují. Kolem prvního roku nastupují počátky vlastního vývoje řeči (Bytešníková, 2012, s. 18-19)

Jak lze doložit, hlavní činností dítěte v tomto věku je hra a pohyb, přirozeně si tedy dítě osvojuje nový jazyk převážně posloucháním, hraním, napodobováním a pozorováním. Vzhledem k tomu, že ještě není schopno porozumět gramatickým pravidlům a vysvětlováním týkajících se jazyka, pedagogové využívají především neverbálních pomůcek. Poskytování podpurných a rozvíjejících činností je nesmírně důležité pro rozvoj osobnosti dítěte.

Významný vliv na před řečový vývoj má nejen sociální hra dítěte a podnětnost sociálního prostředí, ale neopomenutelnou roli zde hraje také na dítě zaměřená řeč. Zvuková stránka řeči je specifická vyšší tóninou ze stran rodičů a také výraznější intonací u určitých slov. (Šulová, 2004, s. 54)

1.2.2 Vývoj řeči v batolecím období

Za batolecí období považujeme první až třetí rok života dítěte. Dle Vágnerové (2012, s. 81) je oblíbenou aktivitou batolat hra s řečí, kdy dítě experimentuje s touto novou dovedností a tím ji svým způsobem rozvíjí.

Bytešníková (2012, s. 18-19) považuje vývoj řeči právem za jeden z nejpozoruhodnějších procesů v lidském životě. Kolem prvního roku nastupují počátky vlastního vývoje řeči, kdy dítě zná a aktivně užívá jen několik málo slov, průměrně kolem 20-30 slov. Postupně se ale slovní zásoba rozšiřuje a je prokázáno, že okolo druhého roku dítě užívá již okolo 200-300 slov a kolem roku třetího dokonce 700 slov a víc. Později už je počet slov hůře zjištěitelný, jelikož dítě začíná slova spojovat. První dvouslovné věty se objevují před dosažením druhého roku života a brzy poté se objevují i věty delší.

Řeč se vyvíjí spontánně během prvních let života, nicméně již v batolecím období dochází k velkému rozvoji slovní zásoby, kdy se rozvíjí prozódie, neboli přízvuk, tón, intonace, frázování či rytmus. Dvouleté dítě již dokáže používat správný rytmus řeči, který následně

využívá při komunikaci a tříleté dítě je dokonce schopno reprodukovat krátké básničky či říkanky. (Thorová, 2015, s. 225-226)

Za normálních okolností se do tří let věku nemusíme věnovat nijak zvlášť výslovnosti. Rodiče se snaží rozvíjet u dítěte schopnosti, které jsou pro vývoj řeči důležité. Je to například celková obratnost, pohyblivost mluvidel, přesnost zrakového i sluchového vnímání. Je třeba ovšem zdůraznit, že mezi jednotlivými dětmi se vyskytují značné rozdíly ve vývoji řeči, které se nicméně později vyrovnávají.

1.2.3 Komunikační schopnosti dítěte předškolního a mladšího školního věku

Za předškolní období je považováno ve většině vývojově-psychologických publikací období, mezi třetím a šestým rokem dítěte. Dle Šulové (2004) je toto období považováno za jedno z nejzajímavějších vývojových etap člověka.

Toto období je označováno za období rychlého rozvoje řeči, kdy si dítě mladšího školního věku nejen rozšiřuje slovní zásobu, ale také znalost gramatických pravidel, jako užívání slovních druhů, slovesných časů, nebo také podmiňovacího způsobu. Průcha (2011) klade důraz na to, že při osvojování gramatické skladby jazyka v raném věku se mimo jiné rozvíjí i fonologické a morfologické podvědomí.

Dětem průběžně roste slovní zásoba, umějí vytvářet stále složitější věty a rovněž se vyvíjí jejich schopnost uvědomovat si podobu jazykových vyjádření. (Smolík, 2014, s. 12) Slovní zásoba je v období kolem 3. - 4. roku okolo 2000 slov a ve věku 4-6 let se pohybuje kolem 2500 až 3000 slov.

Po čtvrtém roce života až do období zahájení školní docházky se dítě učí vyjadřovat komunikační záměry v různých formách a začíná užívat nepřímé žádosti. Postupně se učí jednat a vyjednávat. Před nástupem do školy by dítě mělo zvládnout vyjádřit škálu pocitů a emocí. (Bytešníková, 2012, s. 84-85)

V tomto období nastává velká intelektuální revoluce. Myšlení dítěte se posouvá z předpojmového stádia do názorového intuitivního myšlení. Předškolní děti již dovedou poměrně srozumitelným způsobem vyjádřit, co potřebují a v jejich komunikačním projevu můžeme zaznamenat kognitivní egocentrismus.

Děti v předškolním a mladším školním věku začínají aktivně používat prozódii dospělých, byť ji ještě nedokáží zcela rozlišit. (Thorová, 2015, s. 226) S tímto tvrzením plně souhla-

síme, jelikož z kognitivního hlediska se fonematicko-fonologická rovina řeči rozvíjí již od prenatalního období, tudíž tyto vlastnosti hrají velmi důležitou roli ve vývoji jedince.

1.3 Vývojové předpoklady pro osvojení cizího jazyka

Správný vývoj mateřského jazyka hraje významnou roli i při vnímání jazyka cizího. Podobným způsobem je fonematické sluchové vnímání v předškolním věku důležitým předpokladem pro učení se například čtení, psaní či cizím jazykům. Základní struktura a principy vývoje jazyka jsou lidem vrozené a vlastní všem jazykům. Jazyk ale potřebuje stimulaci z okolního prostředí, a pokud je dítě zejména v kritickém období obklopeno nepodněným prostředím, vrozené schopnosti se nerozvinou. (Thorová, 2015, s. 238)

„Děti jsou motivovány k osvojení jazyka, protože funkce jazyka jim pomáhají naplnit jejich základní lidské potřeby (fyzické, emoční, sociální) a adaptovat se na prostředí, které je obklopuje.“ (Thorová, 2015, s. 239)

Důležitým krokem při osvojování jazyka je fakt, kdy si dítě začne uvědomovat, že existují správné a chybné způsoby, jak něco vyjádřit (Smolík, 2014, s. 12-13). Znalost jazyka ovšem nezahrnuje pouze osvojování slovní zásoby, nýbrž také implicitní znalost gramatických pravidel a schopnost využívat slovní zásoby společně s gramatickými jevy k vytváření koherentních a správných vět.

Bytešnicková uvádí, že charakter vývoje řeči je ovlivněn různými faktory, například stavem centrální mozkové soustavy, úrovní intelektových a motorických schopností, sluchovou a zrakovou percepcí, vrozenou mírou nadání pro jazyk a řeč a v neposlední řadě také vlivem sociálního prostředí. (2012, s. 21)

V souvislosti s vývojovými předpoklady nelze opomenout i fakt, že důležitou roli zde hraje výslovnost. V počáteční fázi svého vývoje dítě ještě zcela nemůže vyslovovat přesně, ale věková hranice, kdy by dítě mělo vyslovovat správně, se dle odborníků liší. V souvislosti se zásadními změnami v tělesném vývoji dítěte a zrání centrální nervové soustavy se všeobecně přijímá názor, že základní vývoj řeči, tedy i výslovnosti, se uzavírá kolem sedmého roku. (Kutálková, 2009, s. 95)

Můžeme se domnívat, že existuje určitá genetická dispozice k vnímání jazyka, kdy dítě vnímá především fonémické rozdíly různých jazyků. (Šulová, 2004, s. 54)

Dalšími zvláštnostmi jsou značná pružnost nervové soustavy, imitační schopnosti, úroveň rozvoje paměti, hlavně převaha její mechanické složky a schopnost sluchové diferenciaci.

1.4 Bilingvismus a kognitivní funkce

Průcha uvádí, že dětský bilingvismus označuje jazykovou vybavenost dítěte, které si ve věku před zahájením školní docházky osvojí dva jazyky na úrovni téměř jako si monolingvní dítě osvojí jazyk jeden. (2011, s. 164)

Podle některých odborníků je mozek, který se v tomto období prudce rozvíjí nedostatečně využíván. Rozvíjející se mozek potřebuje pro svůj efektivní vývoj dostatečnou stimulaci. Vzhledem k úzkému propojení kognitivního a jazykového vývinu cizojazyčné podmínky tak velmi dobře stimulují a případně i urychlují vývin mozkových funkcí, rozvíjejí flexibilitu myšlení citlivost na lingvistické podněty, a zkvalitňují sluchovou diskriminaci. Zastánci těchto názorů své tvrzení podkládají výzkumy, které potvrzují lepší výsledky v testech zaměřených na rozumové schopnosti u zkoumaných bilingvních dětí oproti dětem monolingvním.

Bilingvismus je v současné době chápán jako pozitivní působení na některé kognitivní funkce. Za hlavní kognitivní výhodu u bilingvních dětí se považuje lepší selektivní pozornost, což jim umožňuje lépe ignorovat zavádějící informace a držet se pouze relevantních struktur. U bilingvních dětí je také více rozvinuto metalingvistické vědomí, jsou tedy schopni přemýšlet a reflektovat o povaze a funkci jazyka. (Morgenstenová, Šulová, Schöl, 2011, s. 38)

Přikláníme se tedy k názoru, že jedna z největších výhod dvojjazyčnosti spočívá v tom, že i velmi malé dítě si uvědomuje, že stejnou věc lze pojmenovat různě a chápe vztah mezi slovem a jeho významem, což hraje velmi důležitou roli právě ve výuce cizího jazyka.

Mnoho autorů se přiklání k názoru, že čím dříve se dítě učí cizí jazyk, tím přirozenější pro něj je. Podle G. Lojové se také nejčastěji střetáváme s hypotézou, že čím dříve je dítě vystavené vlivu druhého jazyka, tím jsou mechanismy jeho osvojování více podobné mechanismům osvojování si mateřského jazyka. S tím je spojen předpoklad, že přirozenými procesy může dosáhnout úroveň totožnou s rozenými mluvčími tohoto jazyka. (Lojová, 2005, s. 102) Když se v rodinném prostředí mluví na dítě střídavě dvěma jazyky, dítě je schopno si oba tyto jazyky osvojit. (Průcha, 2011, s. 167) Vyrůstání v bilingvní rodině tedy umožňuje dítěti naučit se zcela přirozeně a bez velkého úsilí jazyky dva, s tímto tvrzením plně souhlasíme.

2 CIZÍ JAZYK U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

2.1 Výuka cizího jazyka u dětí předškolního věku

Výuka cizího jazyka v rámci předškolního vzdělávání je v České republice dobrovolná, přesto, že vláda České republiky vydala v roce 2005 Národní plán výuky cizích jazyků, ve kterém si klade za cíl vytvořit odpovídající podmínky pro zvýšení jazykových kompetencí obyvatel České republiky. Součástí tohoto plánu je i realizace návaznosti výuky anglického jazyka z předškolního období do školního. Anglický jazyk je v České republice povinným předmětem až ve třetím ročníku ZŠ, přesto, že školy mají možnost zařadit anglický jazyk jako nepovinný předmět již od prvního ročníku, mnoho škol této možnosti nevyužívá, čímž narušují plynulou návaznost u dětí, které začaly s výukou již v předškolním zařízení.

Jak uvádí Jan Průcha a Soňa Kořátková ve své publikaci: „Vědecká zjištění se staví k výuce cizího jazyka v předškolním či raném věku velmi skepticky. Podle řady zahraničních výzkumů s tisíci dětmi v různých zemích se ukázalo, že efektivnost výuky cizího jazyka v předškolním věku není tak vysoká, jak se běžně tvrdí.“ (Průcha, Kořátková, 2013, s. 51)

Názory na tuto problematiku se různí, někteří autoři jsou zastánci rané výuky jazyků, jiní naopak tuto myšlenku vyvracejí. Jedním z důvodů je fakt, že v tomto věku ještě neskončil proces osvojování a zdokonalování mateřského jazyka. Oba tyto názory se ovšem shodují v tom, že důležitou roli hrají při výuce cizího jazyka nesporně individuální vnitřní a vnější podmínky každého dítěte, mezi něž patří zralost, vývojový věk, úroveň mateřského jazyka, komunikativnost a vrozené předpoklady. V tomto období se dítě učí cizímu jazyku přirozenou formou, tedy mnohem snáz než později ve škole v rámci systémového učení.

Z různých výzkumů vyplývá, že ti, kdo začali s výukou angličtiny v dětství, mají předpoklady se naučit jazyk mnohem rychleji a dosáhnout tak lepší výslovnosti a zvuku jazyka podobné rodilým mluvčím. Na druhou stranu se řada vědců přiklání k názoru, že lepší je učít se cizí jazyk až v dospělosti.

Nicméně většina odborníků se domnívá, že vhodný věk dítěte pro zahájení výuky cizího jazyka je kolem pátého roku. Významnou roli hraje stupeň jazykového vývoje dítěte, protože ve věku kolem pěti let se mateřský jazyk stává pro dítě základním prostředkem pro dorozumívání, uspokojování jeho potřeb a vyjadřování jeho přání. Dítě má dostatečnou slovní zásobu v českém jazyce, dokáže téměř správně vyslovovat. Důvodem je též typická

spontánnost projevu dětí, většinou absence zábrán a kontroly. Z hlediska rozvoje jazykových schopností dítěte je tato etapa neopakovatelná. Je pro ni typická mimořádná citlivost na běžné i specifické jazykové podněty. Tato schopnost se s postupujícím věkem nezdokonaluje, ale naopak postupně mizí.

2.2 Předškolní výchova a vzdělávání

Vycházíme-li z tradičního vymezení pojmů výchova a vzdělávání, je vzdělávání chápáno spíše jako ovlivňování a rozvíjení kognitivních schopností jednotlivce, zatímco výchova je zaměřena spíše na zdokonalování hodnotových, emočních a sociálních komponent v rámci struktury psychických dispozic jednotlivce. (Majrčíková, Kasáčová, Kočvarová, 2015, s. 11) Ekvivalentem českého pojmu předškolní vzdělávání je anglický pojem „early childhood education and care“, což se vztahuje na označení zařízení denní péče o děti od 0 do 6 let.

Předškolní vzdělávání je první velkou etapou vzdělávacího procesu a plní velmi důležitou roli ve vývoji dítěte. Ve vzdělávání by tedy měl být kladen hlavní důraz na přirozenost, naplnění potřeb dítěte a na vytváření příležitostí a zkušeností v oblasti osobního rozvoje. Předškolní vzdělávání se opírá o čtyři cílové kategorie, které dělíme na rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy.

Hlavními cíli předškolního vzdělávání by dle Kollárokové a Pupaly (2001) měly být především:

- pomoc emocionálnímu a sociálnímu rozvoji a přizpůsobení dítěte
- podpora vztahu k poznávání a učení a poskytnutí podmínek k samostatnému učení
- příprava v oblasti řečových a intelektových dovedností
- vytváření kvalitních předpokladů pro další vzdělávání dítěte, s přihlédnutím na jeho individuálnímu rozvoji
- pěstování a rozvoj tvořivých schopností v oblasti emocionální, etické a estetické

Cíle hrají velkou roli při projektování školního vzdělávacího programu, při plánování třídních vzdělávacích programů a při evaluaci.

Dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání je koncepce předškolního vzdělávání založena na stejných zásadách, jako ostatní obory a úrovně vzdělávání a řídí se s nimi společnými cíli: orientuje se k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo

základy klíčových kompetencí a získávalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání, umožňující mu se snáze a spolehlivěji uplatnit ve společnosti znalostí

V posledních letech narůstá zájem o předškolní vzdělávání nejen u rodičů, ale i u odborné veřejnosti.

2.3 Proměny primárního vzdělávání v ČR

Primární vzdělávání je ontogeneticky významným stupněm vzdělávání, zahrnuje věk od pěti či šesti let do deseti či dvanácti let. Je chápáno jako otevřený systém, který tvoří základy celoživotního vzdělávání, osvojování gramotnosti, rozvoj jazykového potenciálu, zprostředkování kulturních dovedností a celkové kultivace dětské osobnosti. (Kolláriková, Pupala, 2001, s. 141)

Změna politických poměrů v ČR po roce 1989 znamenala pro rozvoj vzdělávání množství zásadních proměn. Zlomovým bodem pro edukaci bylo přijetí Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (2001). Bílá kniha, jejímž záměrem byl vznik RVP PV, měla vyjadřovat ideová východiska pro budoucí plány v rezortu školství, čímž byla započata národní reforma v rezortu školství. (Majrčíková, Kasáčová, Kočvarová, 2015, s. 53)

Rámcový vzdělávací program má mimořádný význam pro proměnu škol, neboť učitelé během tvorby ŠVP hledají shodu v pojetí hodnot ve vzdělávání, diskutují o smyslu a cílech vzdělávání, dále o metodách a strategiích učení a tvoří specifickou podobu školy na základě reflexe a od žáků, rodičů i učitelů. (Spilková, 2005, s. 109)

Významnou změnou pro české vzdělávání byl nesporně vstup ČR do EU, který propojil evropské názory na edukaci. Ve většině západních zemí je za základní cíl primárního vzdělávání považován mnohostranný rozvoj osobnosti každého dítěte. (Spilková, 2005, s. 97)

2.4 Význam předškolní výuky anglického jazyka

Angličtina je v současné době jediným z několika mezinárodních cizích jazyků, který je rozšířen ve všech obydlených kontinentech světa a co se týká funkční rozšířenosti, je mnohem širší. (Průcha, 2010, s. 84-85) Velmi významnou roli hraje anglický jazyk ve sféře vzdělávání a vzhledem k tomu, že praktická užitečnost cizího jazyka je nesmírně důležitá, byla již v minulosti zahrnuta do školního vzdělávání.

Již v 17. století se český pedagog Jan Amos Komenský zabýval tematikou výuky cizích jazyků, ve své tvorbě vytvářel učebnice a příručky pro cizojazyčné vzdělávání. Například v jeho publikaci *Orbis sensualium pictus* (Svět v obrazech, 1685) utvářel různá slova a věty ve čtyřech jazycích. (Průcha, 2010, s. 108)

Výuka cizího jazyka by měla být postavena na činnostech, které děti obvykle dělají ve školce, adaptovaných a zaměřených na výuku jazyka.

Výhodou u předškolní výuky je nesporně fakt, že učitelé malých dětí nejsou vázáni na žádné striktní učební plány a sylaby, kterých se musí držet a tím pádem mohou učitelé přizpůsobit své hodiny dětem. Vše, co si děti osvojí v těchto hodinách je přínosem, nic se nemusí uspěchat a aktivity, které děti baví, můžeme neustále opakovat. (Reilly, s. 7, 1997)

V odborné literatuře se setkáváme s často diskutovaným názorem, že pokud má dítě hudební nadání, bude mít i jazykové. Tento fenomén lze vyvrátit tvrzením, že hudební myšlení má svá pravidla a nemůže být tudíž chápáno jako součást myšlení jazykového.

Druhým často diskutovaným tématem je pochybnost a strach, zda pokud se děti začnou učit cizí jazyk již v předškolním věku, zda nebudou jazyky směšovat a zda to nebude na úkor vývoje jazyka mateřského. Odborníci se shodují v tom, že chybování je nezbytnou součástí procesu osvojování jazyků, tudíž se není třeba obávat, zda by seznamování s cizím jazykem mohlo ohrozit vývoj jazyka mateřského.

V současnosti se také často objevuje argument, že brzké střetnutí s cizím jazykem otvírá dítěti dveře ke vnímání jiných kultur, chápání a uvědomování si interkulturních rozdílů a k rozvoji vzájemného porozumění a tolerance.“ (Lojová, s. 130-131, 2005)

Z tohoto hlediska můžeme tedy souhlasit s tvrzením, že předškolní výuka anglického jazyka má nesporně významný vliv na další vývoj dítěte.

2.5 Rodina a její vliv na vzdělávání

Rodina je definována jako skupina jedinců, mezi nimiž existují příbuzenské a citové vazby, která vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu.

Langmajer a Krejčířová (2006) uvádí, že rodinné soužití představuje komplex rozmanitých a stabilních interakcí, které jsou projevem specifického vztahu mezi rodiči a dítětem. Rodiče představují pro dítě zdroj bezpečí a jistoty, která plní funkci dalšího rozvoje osobnosti dítěte, mohou také ovlivnit uspokojování potřeb dítěte pomocí výběru aktivit, které považují za důležité, jednou z těchto aktivit může být nesporně i vztah k výuce cizích jazyků.

Dle Šulové (2007) má pro řečový vývoj dítěte z hlediska jeho dlouhodobého vývoje mnohem větší efekt, je-li dítěti poskytnuta přiměřená podpora ze strany rodičů, mezi které nesporně patří ovládnutí mateřského jazyka. Pokud se rodičům podaří toho dosáhnout, aniž by dítě zbytečně nepřetěžovali, můžeme tvrdit, že připravili dostatečně připraveného a svědomitého člověka pro nástup do školy, kde bude lépe připraveno na zvládnutí požadovaných úkolů včetně výuky cizích jazyků.

U dětí předškolního věku je také důležitá spolupráce s rodiči. Ti by měli vědět, jak si jejich dítě vede a o jeho pokrocích. Rodiče by měli být také obeznámeni s náplní kurzu a s dětmi opakovat doma.

Zájem a podpora rodiny dítěte, je velmi důležitým faktorem v jeho motivaci k učení. Spolupráce je také velmi důležitá v případě, když na dítěti pozorujeme psychické změny. Děti v tomto věku mohou ovlivnit jakékoli změny v jejich okolí, např. rozvod rodičů, přestěhování se, narození sourozence, a další životní události.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

3.1 Formulace výzkumného problému

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zkoumání názorů a postojů rodičů k rané výuce anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku. Jelikož je toto téma poměrně diskutovaným tématem, zajímalo nás, jak se k tomuto trendu staví rodiče dětí z různých škol. V našem výzkumu jsme zkoumali, zda jsou rozdíly v názorech u rodičů dětí navštěvujících základní školu s rozšířenou výukou jazyků, kdy děti zahájily výuku anglického jazyka od první třídy a rodičů dětí navštěvujících základní školu, kde začínají s výukou anglického jazyka ve třetí třídě.

3.2 Stanovení výzkumných cílů a otázek

Jako hlavní výzkumný cíl jsme si stanovili zjistit jaký má význam preprimární výuka anglického jazyka pro žáky základní školy.

Díličními cíli bylo zjistit rozdíly v úrovni dosažených znalostí v anglickém jazyce u dětí, které zahájily výuku v mateřské škole a volně navázaly v první třídě a dětmi, které přerušily výuku po ukončení MŠ až do nástupu třetí třídy, popřípadě dětí, co zahájily výuku anglického jazyka poprvé až ve třetí třídě.

Pro výzkum byly stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jaký převažuje názor mezi rodiči na ranou výuku anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku?
2. Jsou rozdíly v názorech rodičů z obou škol na významnosti preprimární výuky anglického jazyka?
3. Jaký převažuje názor na návaznost výuky anglického jazyka mezi preprimárním a primárním stupněm?
4. Jaký je rozdíl v dosažených úrovních v anglickém jazyce u dětí, které přerušily výuku a začínají opět až ve třetím ročníku ZŠ a dětmi, kterým byla návaznost zajištěna od první třídy, tedy bez přerušení?

5. Jaký je rozdíl mezi dětmi, které zahájily výuku anglického jazyka v předškolním věku, výuku přerušily a opět zahájily ve třetí třídě a dětmi, které se poprvé začaly učit anglický jazyk až ve třetí třídě?
6. Ulehčuje dětem výuku na ZŠ jejich předchozí zkušenost s jazykem či nikoli?

3.3 Metody výzkumu a sběru dat

K výzkumu jsme využili kvantitativní metody formou dotazníkového šetření. Jako výzkumný nástroj jsme zvolili dotazník, který přikládáme v celém znění v příloze. Velkou výhodou dotazníku je, že umožňuje celkem rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů (Chrásková, 2007, s. 164).

Vytvořený dotazník jsme podrobili předvýzkumu na celkem osmi respondentech. Na základě výsledků tohoto předvýzkumu jsme provedli drobné úpravy ve dvou otázkách pro respondenty, kterým se zdály některé přechody na jinou položku v dotazníku zmatečné. Tato úprava pomohla k lepší orientaci v tištěné podobě dotazníku. Ostatní otázky z předvýzkumu byly zařazeny do výzkumného šetření.

Finální verze dotazníku se skládá z úvodního oslovení respondentů, následuje vysvětlení a odůvodnění účelu dotazníku a na závěr pokyny pro jeho správné vyplnění. Dotazník obsahuje celkem 20 otázek a tvoří je otázky uzavřené, kdy respondenti mohli vybírat z nabízených možností, otázky polouzavřené, kdy měli respondenti možnost doplnit svou odpověď a jedna otázka je otevřená, a to otázka týkající se důvodu zvolení výuky anglického jazyka již v předškolním věku.

3.4 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Výzkumný soubor se skládal ze dvou základních výběrových souborů, které tvořili rodiče dětí navštěvujících třetí třídu ZŠ. První soubor byl specifikován na rodiče dětí navštěvujících základní jazykovou školu 7. ZŠ Kvítková a druhý soubor tvořili rodiče dětí sportovní třídy na 5. ZŠ Komenského II. ve Zlínském kraji. Zajímalo nás, zda se liší názory rodičů dětí navštěvujících jazykovou školu, kdy se děti začínají učit anglický jazyk již od prvního ročníku a rodičů dětí navštěvujících běžnou školu, kdy výuka anglického jazyka je zahájena až ve třetím ročníku.

Výzkum byl realizován na konci roku 2016, kdy byly rozdány dotazníky ve dvou třetích třídách 7. ZŠ a ve dvou třetích třídách 5. ZŠ o celkovém počtu 122 respondentů. Rodiče tak měli prostor na vyplnění dotazníků během Vánočních prázdnin. Návratnost dotazníků pak byla téměř 86 %, a jelikož z vyplněných dotazníků nebyl vyřazen žádný, konečný počet respondentů tedy činil 108, c čehož 58 respondentů ze 7. ZŠ a 50 respondentů z 5. ZŠ.

7. ZŠ ve Zlíně zahájila od školního roku 2007/2008 výuku podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, který vychází z dlouholeté tradice cizojazyčného vyučování. Žáci se učí od 1. ročníku anglickému jazyku, od 5. ročníku si pak volí druhý cizí jazyk a od 7. ročníku se pak mají možnost učit třetímu cizímu jazyku. Jazykové dovednosti si pak žáci upevňují v cizojazyčných seminářích a jazykových klubech, které vedou rodilí mluvčí. Od 3. 9. 2012 na základě Rozhodnutí MŠMT ČR (č. j. MSMT - 7967/2012-22) v souladu s § 13 odst. 3 a § 183 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. a § 67 zákona č. 500/2004 Sb. se ve škole vyučuje výtvarná výchova v anglickém jazyce na prvním stupni a v německém jazyce na druhém stupni, dále pak etická výchova v anglickém jazyce na druhém stupni. Žáci tak mají možnost uplatnit své jazykové znalosti již v raném věku.

Naproti tomu 5. ZŠ ve Zlíně se více zaměřuje na sportovní aktivity. Na prvním stupni je od čtvrtého ročníku kromě běžných tříd i třída s rozšířenou výukou tělesné výchovy se zaměřením na fotbal a sportovní aerobik. Fotbalové třídy jsou řízeny na základě Intenzifikace sportovních tříd v rámci MŠMT ve spolupráci s FC Fastav Zlín.

Domníváme se, že postoj rodičů dětí z jazykové školy je, více vřelejší vůči předškolní výuce anglického jazyka, než postoj rodičů dětí ze sportovní třídy. Tomuto tvrzení jsme podrobili dotazníkové šetření a na základě jeho výsledku jsme mohli naši domněnku potvrdit, či vyvrátit.

4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

V následující kapitole se budeme zabývat výsledky výzkumu, analýzou dat a jejich následnou interpretací. Data získaná pomocí dotazníkového šetření jsme seřadili podle návaznosti položek v dotazníku. Každou položku v dotazníku jsme vyhodnocovali samostatně a následně ji okomentovali. Také jsme jednotlivé analýzy doplnili tabulkou četností a grafickým znázorněním v procentech ke každému výzkumnému vzorku zvlášť.

První položkou v dotazníku jsme chtěli zjistit, jaké je zastoupení matek a otců v našem výzkumu (Tabulka 1.). Z celkového počtu respondentů 108 převažoval počet matek, jejichž zastoupení bylo 79 % na 7. ZŠ a 84 % na 5. ZŠ. U otců pouze 21 % na 7. ZŠ a 16 % na 5. ZŠ. Domníváme se, že v současné době převažuje počet zaměstnaných otců, tudíž v našem výzkumu převažovalo zastoupení matek, které se celkově zapojují více do dění školy.

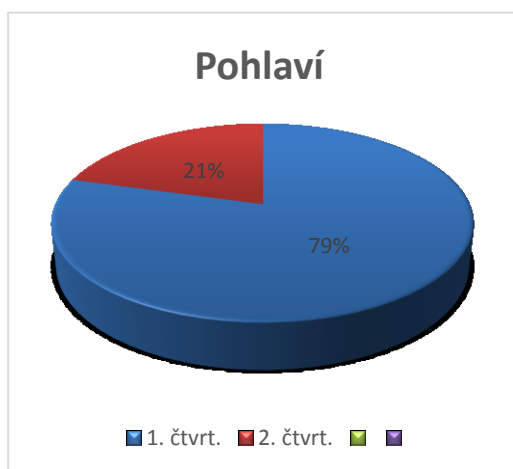
1. Jste:

Pohlaví rodičů		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
matka	46	79
otec	12	21
celkem	58	100

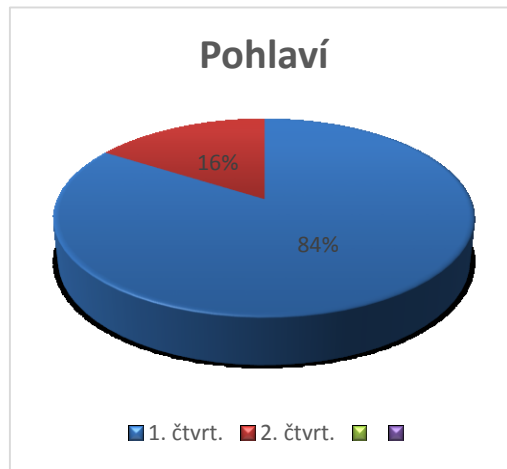
Tabulka 1 a)

Pohlaví rodičů		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
matka	42	84
otec	8	16
celkem	50	100

Tabulka 1 b)

Graf 1 a)

Graf 1 b)

Další položkou v dotazníku bylo rozdělení rodičů dle věku. Rodiče měli možnost uvést svůj věk v celkovém rozsahu více kategorií. U obou výzkumných vzorků převažovala věková hranice mezi 41-50 lety, kdy na 7. ZŠ byla tato kategorie zastoupena 69 % respondentů a na 5. ZŠ 62 % respondentů. Druhou zastoupenou kategorií byla věková hranice 31-40 let, kterou na 7. ZŠ pokrylo zbylých 31 % a na 5. ZŠ 36 %. Z celkového počtu respondentů uvedl jeden rodič z 5. ZŠ věkovou hranici 51-60 let, což činí 2 % relativní četnosti.

Z výsledků vyplývá, že věková hranice rodičů stoupá v porovnání s dřívějšími statistikami.

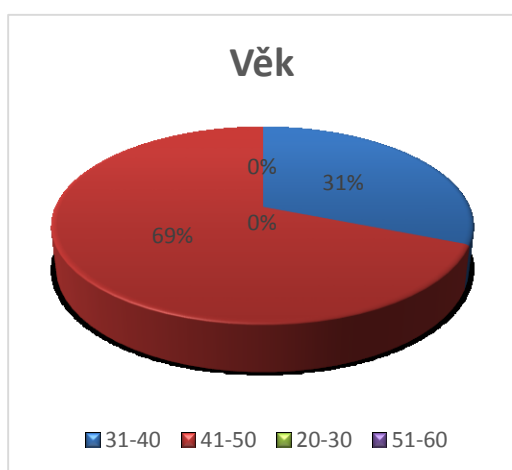
2. Kolik je vám let?

Věk rodičů		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
20-30	0	0
31-40	18	31
41-50	40	69
51-60	0	0
celkem	58	100

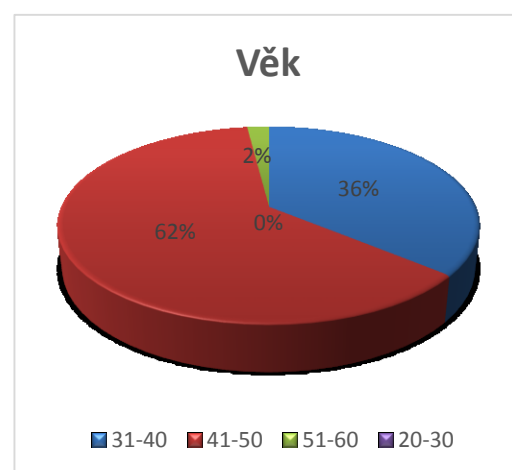
Tabulka 2a)

Věk rodičů		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
20-30	0	0
31-40	18	36
41-50	31	62
51-60	1	2
celkem	50	100

Tabulka 2b)

Graf 2 a)

Graf 2 b)

V následující otázce jsme zjišťovali nejvyšší dosažené vzdělání rodičů. Z výsledků výzkumu vyplývá, že z celkového počtu 108 respondentů je nejpočetnější zastoupení u vysokého školního vzdělání, kterého dosáhlo 48 % respondentů ze 7. ZŠ a 44 % respondentů z 5.

ZŠ, ovšem ani u jedné skupiny respondentů nepřesáhl tento počet 50 % hranici. Druhý nejvyšší počet respondentů se lišil u obou vzorků. Na 7. ZŠ převažovali s 28 % rodiče s vyšším odborným vzděláním, zatímco u 5. ZŠ tvořili druhou nejpočetnější skupinu se 40 % rodiče se středoškolským vzděláním s maturitou, kdy tato kategorie byla na 7. ZŠ zastoupena 24 % respondentů. Středního odborného vzdělání bez maturity dosáhlo na 5. ZŠ 16 % respondentů, ale na 7. ZŠ nikdo. Výzkumu se dále nezúčastnil nikdo s vyšším vzděláním na 5. ZŠ a nikdo se základním vzděláním ani u jednoho výzkumného vzorku. Z výsledků tedy vyplývá, že přibývá počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, čímž stoupá gramotnost.

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů		
7. ZŠ	absolutní čet-	relativní četnost v %
základní	0	0
střední odborné bez maturity	0	0
úplné střední s maturitou	14	24
vyšší odborné	16	28
vysokoškolské	28	48
celkem	58	100

Tabulka 3a)

Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
základní	0	0
střední odborné bez maturity	8	16
úplné střední s maturitou	20	40
vyšší odborné	0	0
vysokoškolské	22	44
celkem	50	100

Tabulka 3b)

Graf 3 a)

Graf 3 b)

Další položkou v dotazníku jsme chtěli zjistit, kdy se sami rodiče začali učit anglický jazyk. Z výsledků vyplývá, že nejvíce, tedy 38 % z celkového počtu 58 respondentů na 7. ZŠ se začalo učit anglický jazyk již na 2. stupni ZŠ, zatímco na 5. ZŠ se z celkového počtu 50 respondentů setkala s anglickým jazykem nejvíce, tedy 44 % až na střední škole, což u rodičů ze 7. ZŠ tvoří jen 28 %. Ukázalo se, že větší počet respondentů zahájil výuku anglického jazyka v mladším věku na 7. ZŠ, kdy 17 % rodičů s výukou začalo na 1. stupni ZŠ a 3 % již v mateřské škole, zbylých 14 % poté se setkala s anglickým jazykem až na vysoké škole. U rodičů dětí z 5. ZŠ jsou výsledky výzkumu podobné, kdy 36 % rodičů zahájilo výuku na 2. stupni ZŠ a 16 % rodičů na vysoké škole, ovšem na 1. stupni ZŠ se setkala s anglickým jazykem pouze 4 % rodičů a v mateřské škole žádný. Výzkumu se nezúčastnil nikdo, kdo by se s anglickým jazykem nesetkal vůbec.

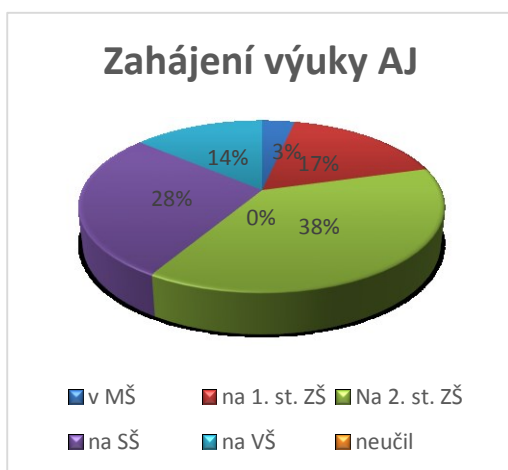
4. Kdy jste se začal učit anglický jazyk?

Zahájení výuky anglického jazyka u rodičů		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
v MŠ	2	3
na 1. st. ZŠ	10	17
na 2. st. ZŠ	22	38
na SŠ	16	28
na VŠ	8	14
neučil	0	0
celkem	58	100

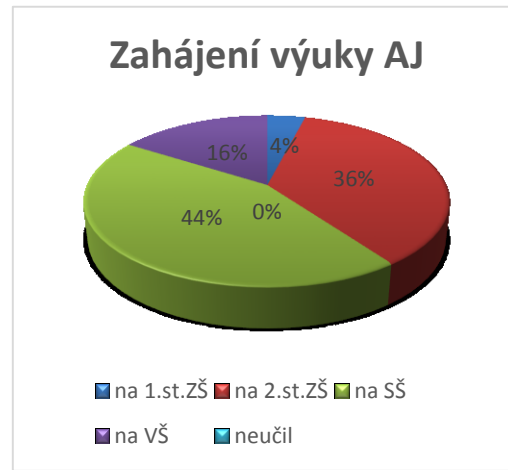
Tabulka 4 a)

Zahájení výuky anglického jazyka u rodičů		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
v MŠ	0	0
na 1. st. ZŠ	2	4
na 2. st. ZŠ	18	36
na SŠ	22	44
na VŠ	8	16
neučil	0	0
celkem	50	100

Tabulka 4 b)

Graf 4 a)

Graf 4b)

Dále nás zajímalo, zda děti respondentů zahájily výuku anglického jazyka v předškolním věku či nikoliv. U obou výzkumných vzorků převažuje počet rodičů, kteří odpověděli kladně, tudíž se jejich děti s anglickým jazykem setkaly již v předškolním věku, a to s poměrně velkým přesahem 83 % rodičů na 7. ZŠ a 70 % rodičů na 5. ZŠ. Zbývající počet respondentů odpověděl záporně, tedy že se jejich děti anglickému jazyku neučily, a to 17% respondentů na 7. ZŠ a 30 % respondentů na 5. ZŠ. Z výsledků tohoto šetření se nám potvrdila úvaha, že raná výuka anglického jazyka je velmi rozšířená a rodiče o ni mají zájem.

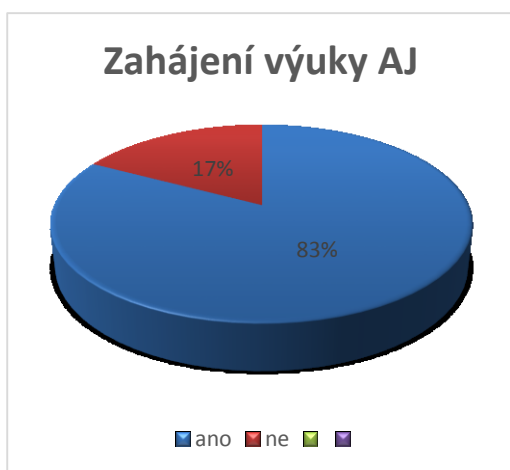
5. Zahájilo vaše dítě výuku anglického jazyka v předškolním věku?

Zahájení výuky anglického jazyka u dětí		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
ano	48	83
ne	10	17
celkem	58	100

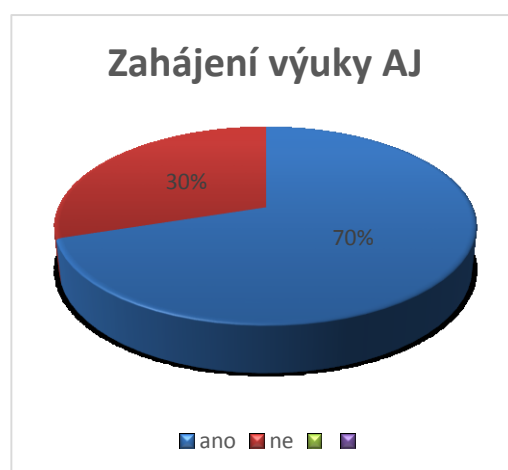
Tabulka 5 a)

Zahájení výuky anglického jazyka u dětí		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
ano	35	70
ne	15	30
celkem	50	100

Tabulka 5 b)

Graf 5 a)

Graf 5 b)

Následující otázka v dotazníku byla polo uzavřená a respondenti byli tázáni, z jakého důvodu si zvolili výuku anglického jazyka v předškolním věku. Zde měli rodiče možnost zaškrtnout i více odpovědí, popřípadě zvolit i jinou možnost, která nebyla v nabídce.

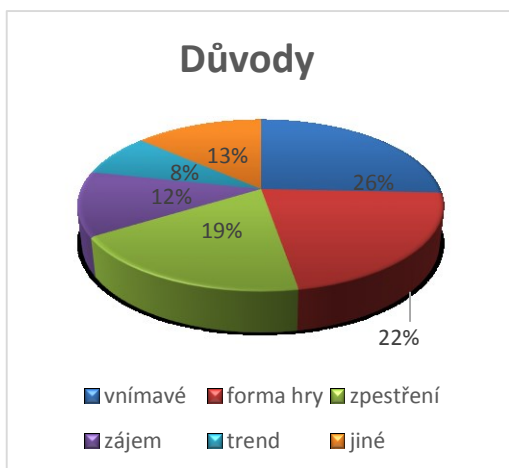
Možnost mimo nabídku využili pouze rodiče žáků 7. ZŠ, zatímco u rodičů žáků 5. ZŠ 2 respondenti neuvedli důvod žádný. Nejčastěji (26 % u 7. ZŠ a 31 % u 5. ZŠ) volili rodiče výrok, že děti jsou vnímavé a rychle se učí. S tímto tvrzením zcela souhlasíme, neboť jak jsme již zmínili v teoretické části, plasticita mozku a motorického ústrojí je v tomto věku předností. Druhou nejvíce volenou odpovědí (22 % u 7. ZŠ a 23 % u 5. ZŠ) byl výrok, že učení je nenásilné a formou hry, což se jeví jako zcela logická odpověď pro tuto věkovou kategorii. Jako další poměrně častý důvod (19 % u 7. ZŠ a 13 % u 5. ZŠ) volili rodiče zpestření činnosti v MŠ a překvapivě až u posledních dvou výroku se odpovědi rodičů liší, kdy v 7. ZŠ 12 % rodičů uvedlo jako důvod vlastní zájem dítěte a 8 % rodičů uvedlo jako důvod trend dnešní společnosti, zatímco v 5. ZŠ uvedlo 10 % rodičů důvod trend společnosti a jen 6 % rodičů uvedlo jako důvod vlastní zájem dítěte. Jako jiné důvody uvádělo 13 % respondentů ze 7. ZŠ například cestování, příbuzné v zahraničí či vlastní iniciativa rodičů a 17 % respondentů z 5. ZŠ uvedlo jako jiné důvody například, čím dříve se dítě začne učit cizí jazyk, tím lépe či zvolili předškolní výuku v rámci programu mateřské školy.

6. Z jakého důvodu (by) jste zvolili výuku anglického jazyka v předškolním věku?

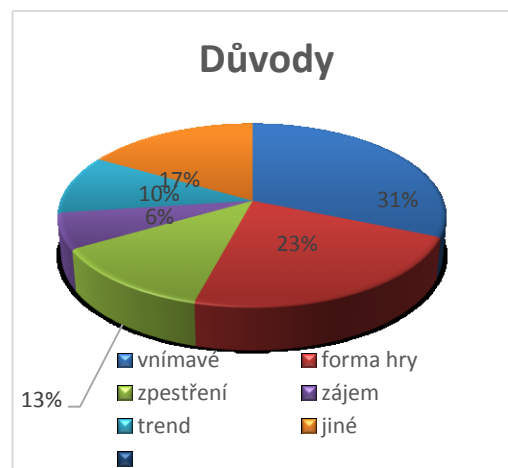
Důvody předškolní výuky anglického jazyka			Důvody předškolní výuky anglického jazyka		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost	5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
Děti jsou vnímavé a rychle se učí.	19	26	Děti jsou vnímavé a rychle se učí.	15	31
Učení je nenásilné a formou hry.	16	22	Učení je nenásilné a formou hry.	11	23
Jako zpestření činnosti v MŠ.	14	19	Jako zpestření činnosti v MŠ.	6	13
Vlastní zájem dítěte.	9	12	Vlastní zájem dítěte.	3	6
Trend dnešní společnosti.	6	8	Trend dnešní společnosti.	5	10
jiné	10	13	jiné	8	17
celkem	74	100	celkem	48	100

Tabulka 6 a)

Tabulka 6 b)

Graf 6 a)

Graf 6 b)

V následující otázce jsme zkoumali, jakým způsobem se děti respondentů začali učit anglický jazyk. Z celkového počtu 58 respondentů na 7. ZŠ jich 50 % odpovědělo na otázku, jak se začalo jejich dítě učit anglicky, že v mateřské škole. U 5. ZŠ tuto skupinu tvořilo z celkových 50 respondentů dokonce 78 % rodičů, kteří odpověděli, že se jejich dítě začalo učit anglický v rámci mateřské či základní školy, čímž myslíme první a druhou třídu, před nástupem povinné výuky anglického jazyka ve třetí třídě. Dalších 31 % rodičů ze 7. ZŠ a 12 % rodičů z 5. ZŠ odpovědělo, že se jejich dítě začalo učit anglický jazyk v mimoškolním prostředí. Domníváme se, že u těchto rodičů je zájem o předškolní výuku anglického jazyka, ale mateřská škola tuto možnost nenabízí, zvolili tedy možnost v podobě kroužku. U 2 % na 7. ZŠ, které odpovídají 1 respondentovi, byla uvedena odpověď, že se dítě učí anglický jazyk v domácím prostředí. Na 5. ZŠ tuto možnost neuvedl žádný z respondentů. Dále uvedlo 17% rodičů 7. ZŠ a 10 % rodičů 5. ZŠ, že se jejich děti učí anglický jazyk jiným způsobem. Uvádíme několik příkladů, které respondenti uvedli jako jiný způsob výuky, například dítě pochází z bilingvní rodiny, kdy kontakt s jazykem je zcela přirozený, nebo rodiče využili různých inovativních metod výuky v rámci alternativních škol.

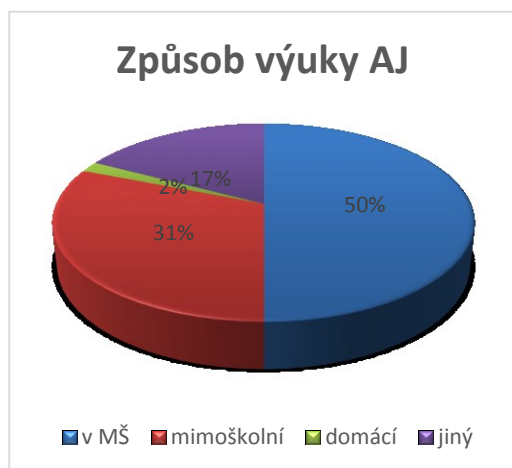
7. Jak se začalo vaše dítě učit anglický jazyk?

Způsob výuky anglického jazyka		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
v MŠ	29	50
v mimoškolním prostředí	18	31
v domácím prostředí	1	2
jiným způsobem	10	17
celkem	58	100

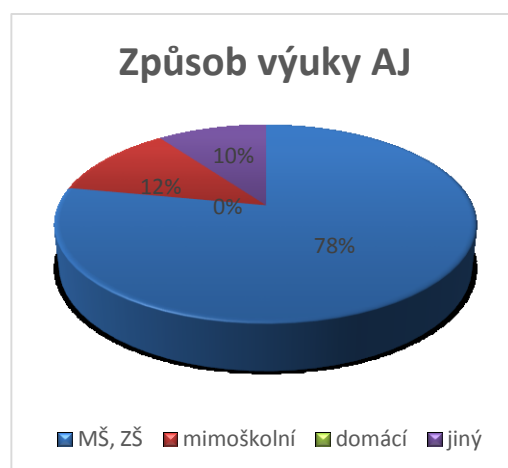
Tabulka 7 a)

Způsob výuky anglického jazyka		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
v rámci MŠ, ZŠ	39	78
v mimoškolním prostředí	6	12
v domácím prostředí	0	0
jiným způsobem	5	10
celkem	50	100

Tabulka 7 b)

Graf 7 a)

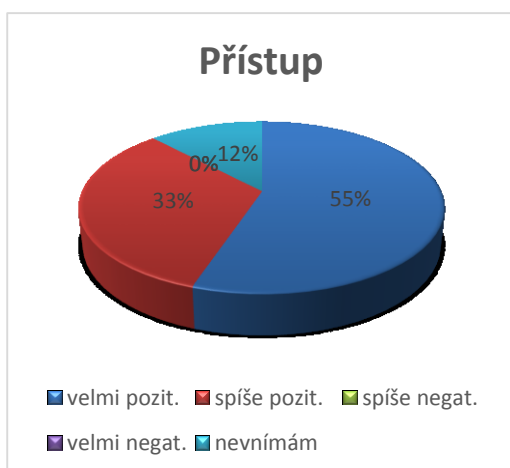
Graf 7 b)

Další otázkou jsme se snažili zjistit, jakým způsobem vnímají rodiče přístup dětí k anglickému jazyku. Z výsledků výzkumu vyplývá, že rodiče vnímají přístup dětí velmi pozitivně, jelikož 55 % respondentů ze 7. ZŠ a 54 % respondentů z 5. ZŠ označilo odpověď velmi pozitivně, 33 % respondentů ze 7. ZŠ a 26 % respondentů z 5. ZŠ označilo odpověď spíše pozitivně, 33 % respondentů ze 7. ZŠ, společně s 16 % respondentů z 5. ZŠ nevnímá žádný přístup k výuce anglického jazyka ze strany dětí. Negativní přístup nevnímají žádní rodiče dětí 7. ZŠ a pouze 4 % zastoupeny 2 respondenty z 5. ZŠ vnímají přístup dětí spíše negativně.

8. Jak vnímáte přístup vašeho dítěte k anglickému jazyku v rodinném prostředí?

Přístup dítěte k anglickému jazyku		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
velmi pozitivně	32	55
spíše pozitivně	19	33
spíše negativně	0	0
velmi negativně	0	0
nevnímám žádný přístup	7	12
celkem	58	100

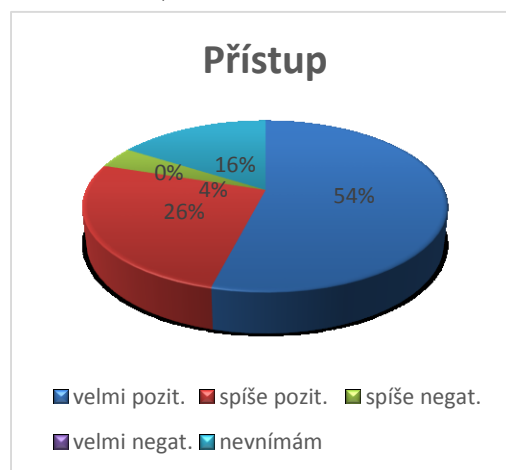
Tabulka 8 a)

Graf 8 a)

Přístup dítěte k anglickému jazyku		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
velmi pozitivně	27	54
spíše pozitivně	13	26
spíše negativně	2	4
velmi negativně	0	0
nevnímám žádný přístup	8	16
celkem	50	100

Tabulka 8 b)

Graf 8 b)

V následující otevřené otázce jsme zjišťovali, jak se staví respondenti k vlivu předškolní výuky anglického jazyka na žáky ZŠ. Z výsledků vyplývá, že 38 % rodičů žáků 7. ZŠ vnímají předškolní výuku velmi pozitivně, ovšem 30 % rodičů žáků 5. ZŠ nevnímají předškolní výuku nijak zásadně. 26 % rodičů žáků 7. ZŠ dále tvrdí, že předškolní znalost anglického jazyka je pro žáky přirozenější přechod na ZŠ, 21 % rodičů si myslí, že předškolní výuka má smysl a pouze 8 % rodičů se domnívá, že předškolní výuka nijak zásadně dítě neovlivní a jen 7% rodičů se domnívá, že není návaznost na ZŠ. U rodičů žáků 5. ZŠ jsou výsledky výzkumu velmi vyrovnané, kdy 20 % rodičů shledává předškolní znalost anglického jazyka jako velmi pozitivní, 18 % rodičů se domnívá, že je to pro děti přirozenější a 16 % respondentů se shoduje na názorech, že předškolní výuka má smysl ale také že není návaznost až do 3. třídy ZŠ.

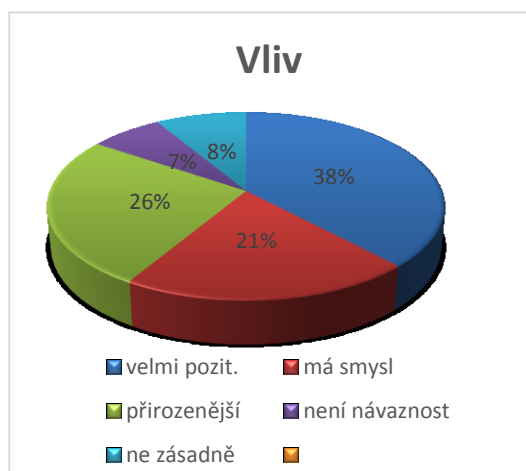
9. Jak může dle vašeho názoru ovlivnit předškolní výuka anglického jazyka žáky ZŠ?

Vliv předškolní výuky anglického jazyka		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
velmi pozitivně	22	38
má to smysl	12	21
je to přirozenější	15	26
není návaznost	4	7
nijak zásadně	5	8
celkem	58	100

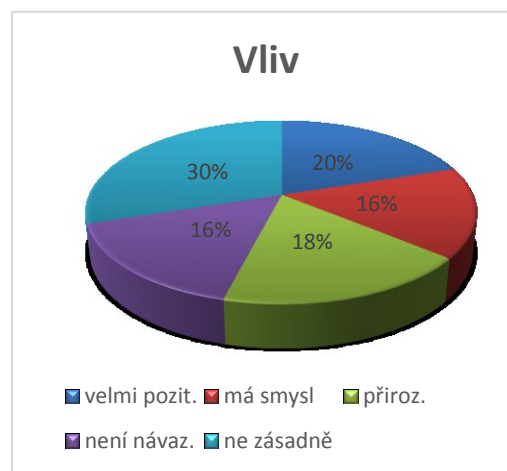
Tabulka 9 a)

Vliv předškolní výuky anglického jazyka		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
velmi pozitivně	10	20
má to smysl	8	16
je to přirozenější	9	18
není návaznost	8	16
nijak zásadně	15	30
celkem	50	100

Tabulka 9 b)

Graf 9 a)

Graf 9 b)

V další části dotazníkového šetření nás zajímalo, zda má dle názoru rodičů předškolní výuka anglického jazyka význam, i když je návaznost na ZŠ až ve třetí třídě. Nepřekvapilo nás, že většina rodičů se domnívá, že výuka význam má, nejčastějším názorem byla u obou vzorků odpověď spíše ano, kterou označilo 41 % respondentů na 7. ZŠ a 36 % respondentů na 5. ZŠ. Další nejčastější odpovědí byl názor rozhodně ano, a to u 38 % respondentů ze 7. ZŠ a 32 % respondentů u 5. ZŠ. Zda má výuka význam neumí posoudit 14 % rodičů ze 7. ZŠ a 10 % rodičů z 5. ZŠ a s tímto názorem spíše nesouhlasí 7 % rodičů ze 7. ZŠ a 12 % rodičů z 5. ZŠ. U 10 % respondentů z 5. ZŠ byl vyjádřen úplný nesouhlas, zatímco na 7. ZŠ nebyl žádný rodič, který by s tímto tvrzením rozhodně nesouhlasil.

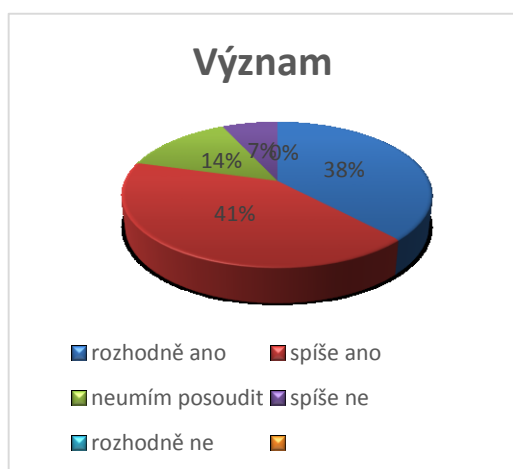
10. Má dle vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam i přesto, že návaznost na ZŠ je až ve 3. ročníku?

Význam předškolní výuky anglického jazyka při návaznosti ve 3. třídě		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
rozhodně ano	22	38
spíše ano	24	41
neumím posoudit	8	14
spíše ne	4	7
rozhodně ne	0	0
celkem	58	100

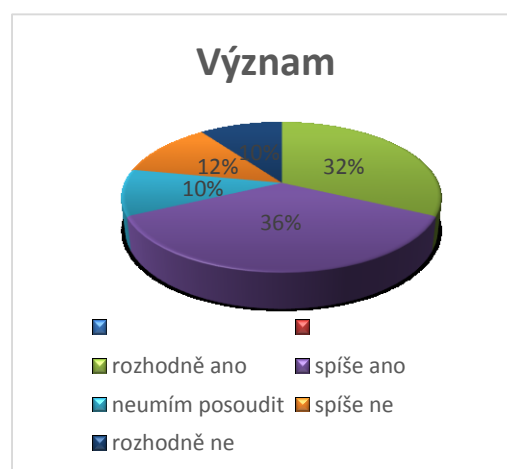
Význam předškolní výuky anglického jazyka při návaznosti ve 3. třídě		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
rozhodně ano	16	32
spíše ano	18	36
neumím posoudit	5	10
spíše ne	6	12
rozhodně ne	5	10
celkem	50	100

Tabulka 10 a)

Tabulka 10 b)

Graf 10 a)

Graf 10 b)

V následující otázce jsme zkoumali, jaký zastávají respondenti názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka je v předškolním věku zbytečná zátěž. Jak jsme předpokládali, nejpočetnější odpovědí bylo tvrzení: rozhodně nesouhlasím, kterou označilo 65 % respondentů ze 7. ZŠ a 48 % respondentů z 5. ZŠ. Druhou nejpočetnější odpovědí bylo tvrzení: spíše nesouhlasím, u 28 % respondentů ze 7. ZŠ a překvapivě 24 % respondentů z 5. ZŠ tvrdí, že s tímto tvrzením spíše souhlasí a 18 % respondentů z 5. ZŠ s tímto tvrzením spíše souhlasí. Posoudit pravdivost tvrzení neumělo 5 % rodičů 7. ZŠ a 10 % rodičů 5. ZŠ. Nikdo z uvedených neuvedl odpověď, rozhodně souhlasím.

11. Jaký je váš názor na tvrzení, že výuka cizího jazyka v předškolním věku je zbytečná zátěž?

Názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka je pro dítě zbytečná zátěž		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
rozhodně souhlasím	0	0
spíše souhlasím	1	2
neumím posoudit	3	5
spíše nesouhlasím	16	28
rozhodně nesouhlasím	38	65
celkem	58	100

Tabulka 11 a)

Názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka je pro dítě zbytečná zátěž		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
rozhodně souhlasím	0	0
spíše souhlasím	18	24
neumím posoudit	5	10
spíše nesouhlasím	12	18
rozhodně nesouhlasím	24	48
celkem	50	100

Tabulka 11 b)

Graf 11 a)

Graf 11 b)

Následně jsme se zajímali, zda může mít výuka anglického jazyka v předškolním věku i negativní vývoj na dítě. Na základě výsledků uvedených níže můžeme tvrdit, že většina rodičů rozhodně nesouhlasí s tímto tvrzením a to konkrétně 65 % respondentů ze 7. ZŠ a 48 % respondentů z 5. ZŠ. Druhou nejčastější odpovědí u obou vzorků byla odpověď: spíše nesouhlasím, a to konkrétně u 21 % respondentů ze 7. ZŠ a 24 % respondentů z 5. ZŠ, což nás utvrzuje v názoru, že rodiče vnímají spíše pozitivní vliv na ranou výuku cizích jazyků. 14 % respondentů ze 7. ZŠ a 20 % respondentů z 5. ZŠ uvedlo, že nedokáže posoudit toto tvrzení. Z 8 % odpovědí rodičů 5. ZŠ, kteří uvedli, že spíše souhlasí s tímto tvrzením, jako odůvodnění uvedli například negativní vliv na jazyk při vadě řeči. Nikdo z respondentů neuvedl možnost, že rozhodně souhlasí.

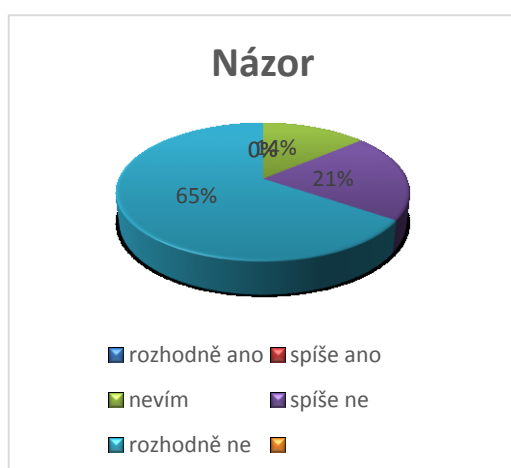
12. Nakolik souhlasíte s tvrzením, že výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivnit vývoj mateřského jazyka?

Negativní vliv anglického jazyka na mateřský jazyk		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v
rozhodně souhlasím	0	0
spíše souhlasím	0	0
neumím posoudit	8	14
spíše nesouhlasím	12	21
rozhodně nesouhlasím	38	65
celkem	58	100

Tabulka 12 a)

Negativní vliv anglického jazyka na mateřský jazyk		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
rozhodně souhlasím	0	0
spíše souhlasím	4	8
neumím posoudit	10	20
spíše nesouhlasím	12	24
rozhodně nesouhlasím	24	48
celkem	50	100

Tabulka 12 b)

Graf 12 a)

Graf 12 b)

Následující otázka v dotazníku byla otevřená a rodiče měli možnost vyjádřit svůj názor na výuku anglického jazyka až ve třetím ročníku. Odpovědi respondentů jsme shrnuli v následující tabulce, kde můžeme vidět různorodost a nejednotnost názorů. Převažuje názor začít s výukou od 1. ročníku, ke kterému se přiklání 36 % rodičů žáků 7. ZŠ, druhou nejpočetnější skupinu tvoří 33 % rodičů žáků 7. ZŠ, kteří se domnívají, že zahájení ve třetím ročníku je příliš pozdě a 21 % rodičů se domnívá, že by se mělo začít s výukou již v mateřské škole. 10 % rodičů se k tomuto výroku nedokázalo vyjádřit a žádný z respondentů si nemyslí, že zahájení výuky ve třetím ročníku je dostačující. U 34 % rodičů žáků 5. ZŠ také převažuje názor začít s výukou od 1. ročníku, ale překvapivě 24 % rodičů se domnívá, že zahájení ve 3. ročníku je dostačující a 20 % rodičů sdílí názor začít již v mateřské škole. 14 % rodičů se domnívá, že je to příliš pozdě a 8 % rodičů to neumí posoudit.

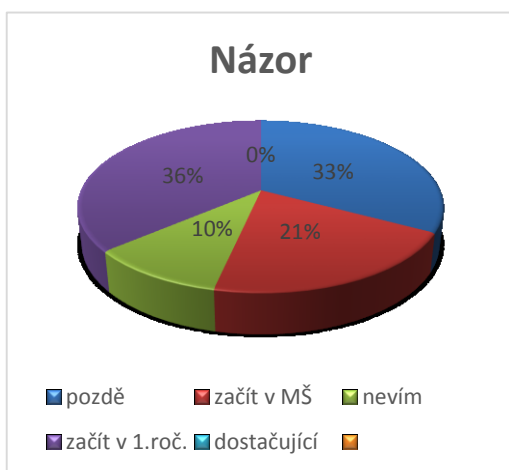
13. Jaký je váš názor na zahájení výuky anglického jazyka až ve 3. ročníku ZŠ?

Názor na výuku AJ až ve 3. ročníku		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
příliš pozdě	19	33
začít již v MŠ	12	21
neumím posoudit	6	10
začít od 1. roč.	21	36
dostačující	0	0
celkem	58	100

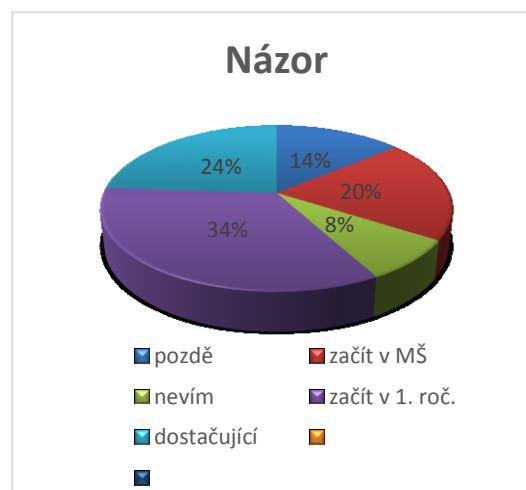
Tabulka 13 a)

Názor na výuku AJ až ve 3. ročníku		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
příliš pozdě	7	14
začít již v MŠ	10	20
neumím posoudit	4	8
začít od 1. roč.	17	34
dostačující	12	24
celkem	50	100

Tabulka 13 b)

Graf 13 a)

Graf 13 b)

Na tuto otázku většina respondentů odpověděla, že vnímá rozdíl v přístupu velmi pozitivně, a to 65 % respondentů ze 7. ZŠ a 48 % respondentů z 5. ZŠ. Další četnou odpovědí bylo u obou vzorků, že vnímají rozdíl spíše pozitivně, a to konkrétně u 33 % respondentů ze 7. ZŠ a 26 % respondentů z 5. ZŠ. Poměrně četnou odpovědí (24 %) bylo u rodičů žáků 5. ZŠ, že nevnímají žádný přístup, na rozdíl od rodičů dětí 7. ZŠ, kdy tuto odpověď uvedl pouze jeden respondent, což činí v našem výzkumu 2 %. Také jeden respondent z 5. ZŠ, v relativní četnosti tedy 2 % uvedl, že vnímá tento přístup spíše negativně, ovšem ostatní negativní odpovědi byly nulové u obou vzorků. Domníváme se, že většina rodičů má zkušenosti s předškolní výukou anglického jazyka u svých dětí, tudíž se dala předpokládat převaha pozitivních reakcí na tuto otázku.

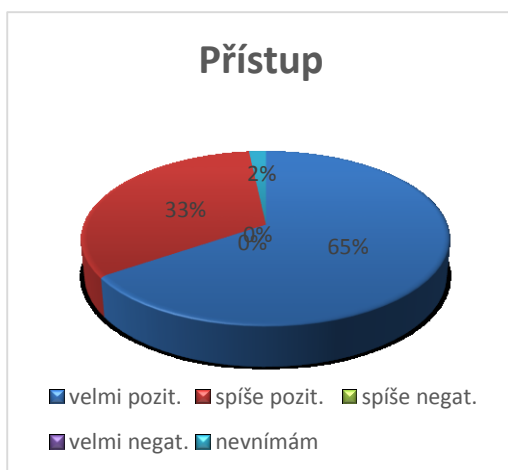
14. Jak vnímáte rozdíl v přístupu vašeho dítěte k anglickému jazyku, pokud zahájilo již před nástupem do 3. třídy ZŠ?

Rozdíl v přístupu dítěte k anglickému jazyku při zahájení v 3. třídě		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
velmi pozitivně	38	65
spíše pozitivně	19	33
spíše negativně	0	0
velmi negativně	0	0
nevnímám žádný přístup	1	2
celkem	58	100

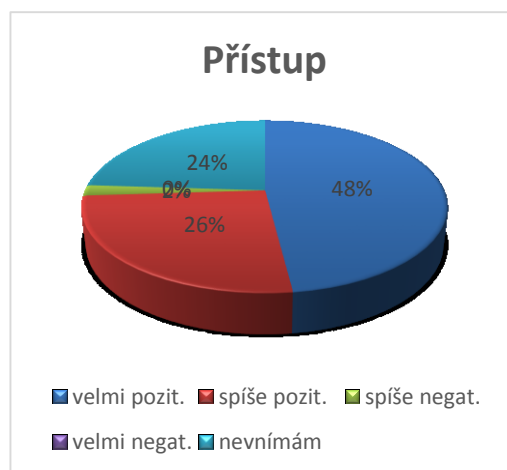
Tabulka 14 a)

Rozdíl v přístupu dítěte k anglickému jazyku při zahájení v 3. třídě		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost
velmi pozitivně	24	48
spíše pozitivně	13	26
spíše negativně	1	2
velmi negativně	0	0
nevnímám žádný přístup	12	24
celkem	50	100

Tabulka 14 b)

Graf 14 a)

Graf 14 b)

Zajímalo nás, jak vnímají rodiče pokroky a budoucnost svých dětí v souvislosti s výukou anglického jazyka. Nepřekvapilo nás, že většina respondentů vnímá pokroky pozitivně, a to dokonce nadpoloviční většina (55 %) respondentů u rodičů ze 7. ZŠ vnímá pokroky velmi pozitivně, 31 % spíše pozitivně a 14 % respondentů uvedlo jiné důvody. U rodičů z 5. ZŠ byly zaznamenány také většinou pozitivní odpovědi, kdy 50 % respondentů odpovědělo, že vnímá pokroky dětí spíše pozitivně, 36 % respondentů uvedlo možnost velmi pozitivně a 8 % respondentů uvedlo jiné důvody. Pouze 3 rodiče z 5 ZŠ, tedy 6% respondentů uvedlo, že vnímá pokroky a budoucnost svých dětí spíše negativně. Z jiných důvodů rodiče uvedli například pokroky ve slovní zásobě, v konverzaci, rodiče 7. ZŠ vnímají i pokroky v rámci školy, děti začínají vnímat anglický jazyk mnohem přirozeněji a nebojí se mluvit. Někteří rodiče také uvedli, že záleží na přístupu lektora.

15. Jak vnímáte pokroky a budoucnost vašeho dítěte v souvislosti s výukou AJ?

Pokroky a budoucnost dítěte		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
velmi pozitivně	32	55
spíše pozitivně	18	31
spíše negativně	0	0
negativně	0	0
jiné	8	14
celkem	58	100

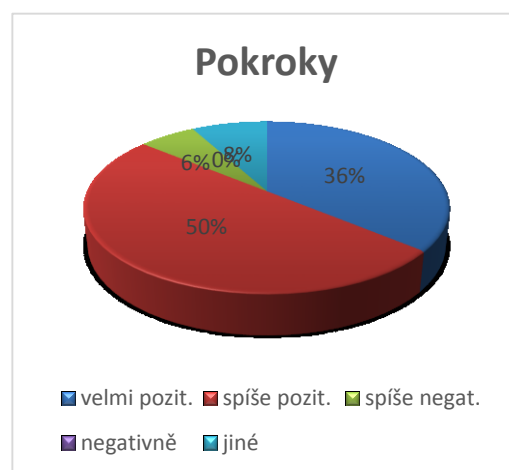
Tabulka 15 a)

Pokroky a budoucnost dítěte		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
velmi pozitivně	18	36
spíše pozitivně	25	50
spíše negativně	3	6
negativně	0	0
jiné	4	8
celkem	50	100

Tabulka 15 b)

Graf 15 a)

Graf 15 b)

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký je dle názorů rodičů optimální věk pro zahájení výuky anglického, či jiného cizího jazyka. Z výsledků průzkumu vyplývá, že 50 % respondentů ze 7. ZŠ se domnívá, že optimální věk pro zahájení výuky cizího jazyka je mezi 3-4 lety, 19 % rodičů se domnívá, že ideální věk je mezi 6-7 lety, tedy s nástupem do 1. třídy a 15 % rodičů preferuje věk mezi 5-6 lety. Stejný počet respondentů vykazuje i odpověď nevím, což v relativní četnosti činí 16 %. Nikdo z rodičů 7. ZŠ si nemyslí, že začít s výukou v 8 letech, tedy ve 3. třídě je optimální, zatímco na 5. ZŠ se názory na věk poněkud liší. 38 % respondentů neví jaký je ideální věk pro zahájení výuky cizích jazyků a další věkové kategorie jsou zastoupeny velmi těsně. 22 % respondentů se domnívá, že optimální věk je 3-4 let, tedy v mateřské škole, 18 % dotazovaných upřednostňuje věk 6-7 let, jen o jednoho respondenta méně tedy 16 % dotazovaných preferuje věk od 8 let, tedy od třetí třídy a 6 % rodičů si myslí, že optimální věk je 3-4 roky. Odpověď nevím uvedlo celkem 38% respondentů, což přisuzujeme k faktu, že většina rodičů na sportovní škole se o věk nezajímá.

16. Jaký je dle vašeho názoru optimální věk pro zahájení výuky anglického jazyka?

Věk pro zahájení výuky anglického jazyka		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
od 3-4 let	29	50
od 5-6 let	9	15
od 6-7 let	11	19
od 8 let	0	0
nevím	9	16
celkem	58	100

Tabulka 16a)

Graf

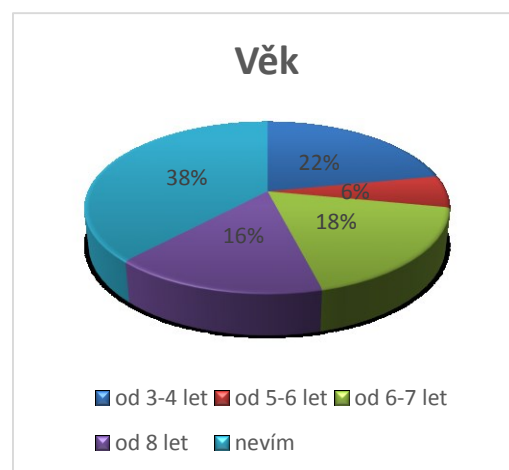
16a)

Graf

16b)

Věk pro zahájení výuky anglického jazyka		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
od 3-4 let	11	22
od 5-6 let	3	6
od 6-7 let	9	18
od 8 let	8	16
nevím	19	38
celkem	50	100

Tabulka 16 b)

Na základě výsledků šetření můžeme již na první pohled říci, že dominantním názorem na tuto otázku je souhlas s tímto tvrzením. Rozhodně s tvrzením souhlasí 55 % rodičů ze 7. ZŠ a 48 % rodičů z 5. ZŠ, poměrně velkou část tvoří i rodiče, kteří s tímto tvrzením spíše souhlasí, a to 45 % na 7. ZŠ a 38 % na 5. ZŠ. Ostatní možnosti uvedli rodiče 7. ZŠ záporně, ale pouze 14 % rodičů 5. ZŠ uvedlo, že s tímto tvrzením spíše nesouhlasí. Z výsledku tudíž vyplývá, že způsob výuky anglického jazyka je pro rodiče velmi důležitý, potažmo lektor a jeho lektorské dovednosti. Kritérii u pedagoga se věnuje následující otázka v dotazníku.

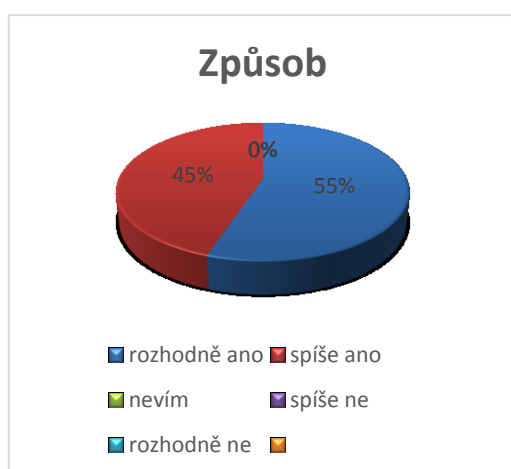
17. Nakolik souhlasíte s tvrzením, že nezáleží na věku, ale na způsobu výuky AJ?

Způsob výuky anglického jazyka		
7. ZŠ	abso- lutní	relativní četnost
rozhodně sou- hlasím	32	55
spíše souhlasím	26	45
nevím	0	0
spíše nesouhla- sím	0	0
rozhodně ne- souhlasím	0	0
celkem	58	100

Tabulka 17 a)

Způsob výuky anglického jazyka		
5. ZŠ	abso- lutní	relativní četnost
rozhodně sou- hlasím	24	48
spíše souhlasím	19	38
nevím	0	0
spíše nesouhla- sím	7	14
rozhodně ne- souhlasím	0	0
celkem	50	100

Tabulka 17 b)

Graf 17 a)

Graf 17 b)

V následující otázce v dotazníku se zajímáme o to, jaká nejdůležitější kritéria považují rodiče u pedagoga při výuce anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku. Respondenti měli možnost zvolit vícečetnou odpověď, a to až tři možnosti, které považují za nejpodstatnější. Tuto možnost využilo pouze několik respondentů, většina z nich se ale shoduje na tom, že nejdůležitějším kritériem je u pedagoga schopnost zaujmout děti (42 % u 7. ZŠ a 46 % u 5. ZŠ). Druhou nejpočetnější odpovědí je pozitivní přístup k dětem (23 % u 7. ZŠ a 25 % u 5. ZŠ) a dalším kritériem je pro rodiče pedagogická praxe (11 % u 7. ZŠ a 12 % u 5. ZŠ). Důležitá je také praxe v zahraničí (10 % u 7. ZŠ a 11 % u 5. ZŠ) a překvapivě až na další příčce je pedagogické vzdělání (9 % u 7. ZŠ a 6 % u 5. ZŠ). 5 % respondentů ze 7. ZŠ dokonce uvedlo za jedno z kritérií vysokou jazykovou úroveň pedagoga, což u respondentů z 5. ZŠ neuvedl nikdo. Z výsledků tedy vyplývá, že rodiče preferují hlavně přístup k dětem a až následně praktické zkušenosti, dále můžeme vidět, že pedagogické vzdělání nehraje u kategorie dětí předškolního a mladšího školního věku takovou roli, jako zřejmě u pedagogů na vyšším stupni vzdělávání.

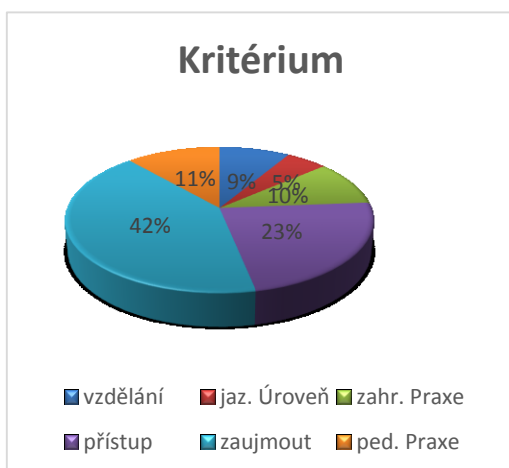
18. Co je dle vašeho názoru nejdůležitějším kritériem u pedagoga ve výuce AJ u dětí předškolního a mladšího školního věku?

Nejdůležitější kritérium u pedagoga		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
pedagogické vzdělání	12	9
vysoká jazyková úroveň	7	5
praxe v zahraničí	14	10
pozitivní přístup k dětem	32	23
schopnost zaujmout děti	58	42
pedagogická praxe	16	11
celkem	139	100

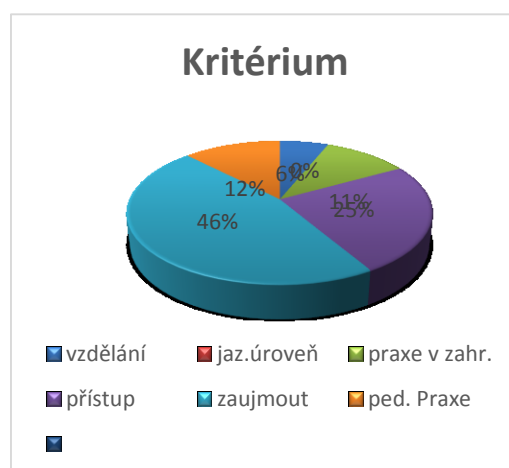
Tabulka 18 a)

Nejdůležitější kritérium u pedagoga		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
pedagogické vzdělání	4	6
vysoká jazyková úroveň	0	0
praxe v zahraničí	7	11
pozitivní přístup k dětem	16	25
schopnost zaujmout děti	30	46
pedagogická praxe	8	12
celkem	65	100

Tabulka 18 b)

Graf 18 a)

Graf 18 b)

Další položka v dotazníku souvisí s předchozí otázkou týkající se kritérií pedagoga, a to konkrétně týkající se jazykové úrovně pedagoga. Respondenti měli možnost se vyjádřit, jakou jazykovou úrovní se domnívají, by měl disponovat pedagog opět u předškolních a mladších školních dětí. U těchto kritérií se odpovědi respondentů z obou výzkumných vzorků liší. U rodičů žáků 7. ZŠ převažuje úroveň C1-velmi pokročilý, a to s 52 %, druhou nejvyšší hodnotou je úroveň B2-pokročilý a na třetím místě rodiče volili možnost B1-středně pokročilý. Nižší úrovně nevolil nikdo z respondentů ze 7. ZŠ. 32 % rodičů z 5. ZŠ volili jako nejčastější možnost úroveň B2-pokročilý a pouze o jednoho respondenta méně, tedy 30 % respondentů volilo možnost B1-středně pokročilý. Úroveň C1-velmi pokročilý volilo 24 % respondentů, dále 10 % volilo možnost nevím a 4% potom úroveň A2-mírně pokročilý. Z výsledků tedy vyplývá, že názory rodičů dětí z 5. ZŠ se různí, ale rodiče dětí z jazykové školy mají evidentně vyšší požadavky na jazykovou úroveň pedagoga.

19. Jakou jazykovou úrovní by měl dle vašeho názoru disponovat pedagog AJ u dětí předškolního a mladšího školního věku?

Jazyková úroveň pedagoga.		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v
úroveň A2	0	0
úroveň B1	4	7
úroveň B2	24	41
úroveň C1	30	52
nevím	0	0
celkem	58	100

Jazyková úroveň pedagoga.		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v
úroveň A2	2	4
úroveň B1	15	30
úroveň B2	16	32
úroveň C1	12	24
nevím	5	10
celkem	50	100

Tabulka 19 b) Tabulka 19 a)

Graf 19 a)

Graf 19 b)

V poslední části dotazníku jsme se zajímali, zda je pro rodiče důležité, aby se pedagog dál vzdělával v oblasti výuky anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku. Z výsledků vyplývá jednoznačně, že ano u obou výzkumných vzorků, a to 100 % respondentů ze 7. ZŠ a 98 % respondentů z 5. ZŠ, kdy 1 rodič odpověděl nevím (2%).

20. Měl by se dle vás pedagog dál vzdělávat v oblasti výuky cizích jazyků u dětí mladšího školního věku?

Další vzdělání pedagoga		
7. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
ano	58	100
ne	0	0
nevím	0	0
celkem	58	100

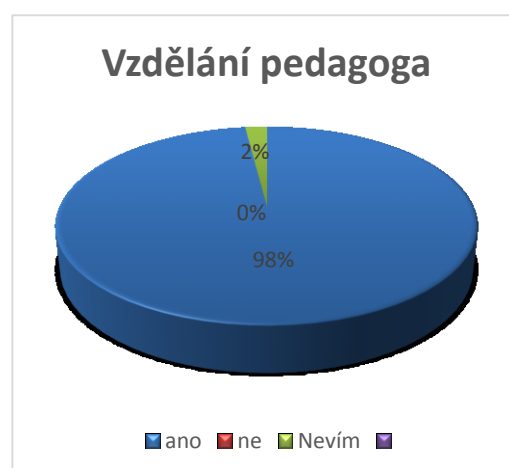
Tabulka 20 a)

Další vzdělání pedagoga		
5. ZŠ	absolutní četnost	relativní četnost v %
ano	49	98
ne	0	0
nevím	1	2
celkem	50	100

Tabulka 20 b)

Graf 20a)
Graf 20b)

Interpretace dat

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký má význam preprimární výuka anglického jazyka pro žáky základní školy. Na základě dat, získaných z našeho výzkumného šetření, které se týkalo rodičů dětí navštěvujících jazykovou školu a rodičů dětí navštěvujících sportovní školu, můžeme vyvodit závěr, že obě tyto skupiny se shodují v tom, že předškolní výuka anglického jazyka význam má. Celkově můžeme tyto poznatky shrnout tvrzením, že obě tyto skupiny považují předškolní výuku anglického jazyka za smysluplnou a potřebnou. V následující části se pokusíme shrnout poznatky z výzkumného šetření.

Pro volbu předškolní výuky anglického jazyka nemá u rodičů vliv jejich dosažené vzdělání, věk, ani případná znalost cizího jazyka. Vnímají předškolní věk jako optimální pro zahájení s výukou anglického jazyka. Taktéž tuto možnost berou jako možnou výhodu svých dětí proti jejich spolužákům na základní škole, kteří se s cizím jazykem zatím neseťkali. Ranou výuku vnímají jako možnost pro své děti z důvodů lepší vnímavosti svých dětí, učení jako nenásilnou formu hry, či jako zpestření činnosti MŠ. V několika případech dokonce uvedli vlastní zájem dítěte či trend společnosti. Většina rodičů vnímá přístup dětí k anglickému jazyku velmi pozitivně a také se shodují v tvrzení, že předškolní výuka anglického jazyka může pozitivně ovlivnit žáky ZŠ, i při návaznosti až ve 3. třídě. Velmi malé procento rodičů spatřuje nějaký negativní vliv. Většina rodičů předpokládá přínos rané výuky anglického jazyka a většina se také domnívá, že zahájení výuky ve 3. třídě je příliš pozdě.

Důležitou roli při výuce anglického jazyka hraje i věk dětí, kde se názory mírně liší, nicméně převládá názor na optimálním předškolním věku pro zahájení s výukou cizího jazyka. Velký vliv přisuzují rodiče také na způsobu výuky a na pedagoga. V otázce kritérií na pedagoga se názory různí, většina se ale shoduje na tom, že pedagog by měl děti vhodně zaujmout a měl by mít pozitivní přístup k dětem. Většina také neklade velký důraz na pedagogické vzdělání, nýbrž na další vzdělávání pedagoga. Co se týče jazykové úrovně, měl by dle většiny respondentů pedagog disponovat nejméně úrovní pokročilý.

Celkově můžeme výsledky dotazníkového šetření shrnout na poznatek, že rodiče dětí z jazykové školy mají vyšší nároky a kladou větší důraz na předškolní výuku anglického jazyka, než rodiče dětí ze sportovní třídy. Názory rodičů se ovšem shodují v tom, že vhodný věk pro zahájení výuky cizích jazyků je období před nástupem do první třídy ZŠ.

ZÁVĚR

Tématem naší práce bylo zjistit názory a postoje rodičů k rané výuce anglického jazyka a návaznosti výuky anglického jazyka mezi preprimárním a primárním stupněm. Před zahájením práce jsme stanovili cíle, jež jsme chtěli dosáhnout a objasnit tak teoretická východiska v oblasti raného osvojování anglického jazyka.

Výzkumným cílem bylo zjistit, jaký je rozdíl v dosažených úrovních anglického jazyka u dětí, které zahájily výuku v předškolním věku, výuku přerušily a opět zahájily ve 3. ročníku ZŠ a mezi dětmi, které plynule navázaly na předškolní výuku v 1. třídě. Další skupinu tvořily děti, které poprvé zahájily výuku anglického jazyka ve 3. třídě ZŠ.

Z výsledků šetření vyplývá, že většina rodičů přisuzuje velký vliv na zahájení výuky anglického jazyka již v předškolním věku a zajišťuje tak svým dětem možnost výuky již v tomto věku, tudíž nelze objektivně posoudit, jakým způsobem ovlivňuje znalost jazyka v předškolním věku žáky ZŠ, kteří se s anglickým jazykem před nástupem do školy, potažmo do třetí třídy nesetkaly. V tomto směru se naše cíle nenaplnily.

V otázce rozdílů v dosažených úrovních anglického jazyka u dětí, které kontinuální výuku jazyka přerušily až do nástupu do třetí třídy a dětmi, které plynule navázaly na výuku v první třídě, jsme se shodli na tvrzení, že předchozí zkušenost s jazykem dětem podstatně ulehčuje výuku na ZŠ. Srovnáním obou skupin jsme přišli k závěru, že velkou roli zde hraje přístup nejen rodiče a dítěte k jazyku, ale především pedagoga a jeho pozitivním vztahem nejen k jazyku samotnému, ale především k dětem, tudíž záleží na individuálním přístupu jednotlivce.

Doporučení pro praxi

Zajištění kontinuity ve výuce anglického jazyka mezi preprimárním a primárním stupněm je jedním z předpokladů úspěchu. Přínos výzkumu vidíme především ve zjištění, že zahájení výuky anglického jazyka již v předškolním věku má vliv na budoucí nástup do školy. Předškolní věk přisuzujeme jako zlomový ve vytváření pozitivního vztahu k anglickému jazyku a domníváme se, že zajištění návaznosti od 1. třídy, nikoli jednou týdně v podobě kroužku, ale kontinuálně v rámci běžné výuky na škole a také spontánním zařazováním angličtiny do běžných činností by zajistilo mnohem větší úspěšnost v budoucím studiu jazyka.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. Komunikace dětí předškolního věku. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0.
- [2] COWIE, Helen. From Birth to Sixteen. Children's health, social, emotional and linguistic Development. Oxon: Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-60265-5.
- [3] CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [4] KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. Dějiny pedagogiky. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.
- [5] KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA. Předškolní a primární pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
- [6] KUTÁLKOVÁ, Dana. Průvodce vývojem dětské řeči. Logopedické prevence. Praha: Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-598-7.
- [7] LOJOVÁ, Gabriela. Individuálne osobitosti pri učení sa cudzích jazykov I. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2005. ISBN 80-223-2069-2.
- [8] MAJERČÍKOVÁ, Jana, Bronislava KASÁČOVÁ a Ilona KOUČAROVÁ. Předškolní edukace a dítě. Výzvy pro pedagogickou teorii a výzkum. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015. ISBN 978-80-7454-554-2.
- [9] MATĚJČEK, Zdeněk. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1.
- [10] MORGENSTERNOVÁ, Monika, Lenka ŠULOVÁ a Lucie SCHÖLL. Bilingvismus a interkulturní komunikace. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-678-3.
- [11] PRŮCHA, Jan. Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3181-0.
- [12] PRŮCHA, Jan. Interkulturní komunikace. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.
- [13] PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. Předškolní pedagogika. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- [14] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

- [15] REILLY, Vanessa a Sheila M. WARD. *Very Young Learners*. Oxford: Oxford University Press, 1997. ISBN 0-19-437209-X.
- [16] SMOLÍK, Filip a Gabriela SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ. *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4240-3.
- [17] SPILKOVÁ, Vladimíra a kolektiv. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.
- [18] ŠEBESTOVÁ, Simona. *Příležitosti k rozvíjení řečových dovedností ve výuce anglického jazyka: video studie*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5685-5.
- [19] ŠULOVÁ, Lenka. *Předškolní dítě a jeho svět*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0752-2.
- [20] ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0877-4.
- [21] THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: Proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6.
- [22] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AJ	Anglický jazyk
ČR	Česká Republika
EU	Evropská Unie
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní věk
ŠVP	Školní vzdělávací program
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Graf 1a) a 1b) Pohlaví rodičů.....</i>	<i>28</i>
<i>Graf 2a) a 2b) Věk rodičů.....</i>	<i>29</i>
<i>Graf 3a) a 3b) Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů.....</i>	<i>30</i>
<i>Graf 4a) a 4b) Zahájení výuky anglického jazyka u rodičů.....</i>	<i>31</i>
<i>Graf 5a) a 5b) Zahájení výuky anglického jazyka u dětí.....</i>	<i>32</i>
<i>Graf 6a) a 6b) Důvody předškolní výuky anglického jazyka.....</i>	<i>34</i>
<i>Graf 7a) a 7b) Způsob výuky anglického jazyka.....</i>	<i>35</i>
<i>Graf 8a) a 8b) Přístup dítěte k anglickému jazyku.....</i>	<i>36</i>
<i>Graf 9a) a 9b) Vliv předškolní výuky anglického jazyka.....</i>	<i>37</i>
<i>Graf 10a) a 10b) Význam předškolní výuky anglického jazyka při návaznosti ve 3. třídě.....</i>	<i>38</i>
<i>Graf 11a) a 11b) Názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka je pro dítě zbytečná zátěž.....</i>	<i>39</i>
<i>Graf 12a) a 12b) Negativní vliv anglického jazyka na mateřský jazyk.....</i>	<i>40</i>
<i>Graf 13a) a 13b) Názor na výuku anglického jazyka až ve 3. ročníku.....</i>	<i>41</i>
<i>Graf 14a) a 14b) Rozdíl v přístupu dítěte k anglickému jazyku při zahájení v 3. třídě.....</i>	<i>42</i>
<i>Graf 15a) a 15b) Pokroky a budoucnost dítěte.....</i>	<i>43</i>
<i>Graf 16a) a 16b) Věk pro zahájení výuky anglického jazyka.....</i>	<i>44</i>
<i>Graf 17a) a 17b) Způsob výuky anglického jazyka.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf 18a) a 18b) Nejdůležitější kritérium u pedagoga.....</i>	<i>47</i>
<i>Graf 19a) a 19b) Jazyková úroveň pedagoga.....</i>	<i>48</i>
<i>Graf 20a) a 20b) Další vzdělání pedagoga.....</i>	<i>48</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1a) a 1b) Pohlaví rodičů.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabulka 2a) a 2b) Věk rodičů.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabulka 3a) a 3b) Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabulka 4a) a 4b) Zahájení výuky anglického jazyka u rodičů.....</i>	<i>31</i>
<i>Tabulka 5a) a 5b) Zahájení výuky anglického jazyka u dětí.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabulka 6a) a 6b) Důvody předškolní výuky anglického jazyka.....</i>	<i>33</i>
<i>Tabulka 7a) a 7b) Způsob výuky anglického jazyka.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabulka 8a) a 8b) Přístup dítěte k anglickému jazyku.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabulka 9a) a 9b) Vliv předškolní výuky anglického jazyka.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabulka 10a) a 10b) Význam předškolní výuky anglického jazyka při návaznosti ve 3. třídě.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabulka 11a) a 11b) Názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka je pro dítě zbytečná záležitost.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabulka 12a) a 12b) Negativní vliv anglického jazyka na mateřský jazyk.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabulka 13a) a 13b) Názor na výuku anglického jazyka až ve 3. ročníku.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabulka 14a) a 14b) Rozdíl v přístupu dítěte k anglickému jazyku při zahájení v 3. třídě.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 15a) a 15b) Pokroky a budoucnost dítěte.....</i>	<i>43</i>
<i>Tabulka 16a) a 16b) Věk pro zahájení výuky anglického jazyka.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 17a) a 17b) Způsob výuky anglického jazyka.....</i>	<i>45</i>
<i>Tabulka 18a) a 18b) Nejdůležitější kritérium u pedagoga.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 19a) a 19b) Jazyková úroveň pedagoga.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabulka 20a) a 20b) Další vzdělání pedagoga.....</i>	<i>48</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro rodiče dětí ze 7. ZŠ

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO RODIČE DĚTÍ ZE 7. ZŠ

Názory a postoje rodičů na ranou výuku anglického jazyka.

Vážení rodiče,

Jmenuji se Andrea Doležalová, jsem maminkou Aničky Doležalové z Vaší třídy a ráda bych Vás touto cestou požádala o malou laskavost. V současné době studuji Pedagogickou fakultu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a který bude sloužit jako podklad k mému výzkumu, který se zabývá názory a postoji rodičů k předškolní výuce anglického jazyka. Cílem výzkumu je zjistit, jaký má vliv raná výuka anglického jazyka na návaznost ve škole. Vyplněním tohoto dotazníku přispějete svými názory na důležitost a smyslu výuky cizích jazyků u dětí předškolního a mladšího školního věku.

Zatrhnete prosím tu odpověď, která nejvíce vystihuje Váš názor. Vyplnění Vám zabere nanejvýš 10 minut. Děkuji za Vaši ochotu a čas.

1. Jste:

- Matka
- Otec

2. Kolik je vám let:

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední odborné bez maturity
- Úplné střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Kdy jste se začal učit anglický jazyk?

- V mateřské škole
- Na 1. stupni ZŠ

- Na 2. stupni ZŠ
- Na střední škole
- Na vysoké škole
- Neučil / la jsem se

5. Zahájilo vaše dítě výuku anglického jazyka již v předškolním věku?

- Ano
- Ne

6. Z jakého důvodu (by) jste zvolili výuku anglického jazyka v předškolním věku?

7. Jak se začalo vaše dítě učit anglický jazyk?

- V mateřské škole
- V mimoškolním prostředí (kroužek)
- V domácím prostředí
- Jiným způsobem

8. Jak vnímáte přístup vašeho dítěte k anglickému jazyku v rodinném prostředí?

- Velmi pozitivně
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně
- Velmi negativně
- Nevnímám žádný přístup

9. Jak může dle vašeho názoru ovlivnit předškolní výuka anglického jazyka žáky ZŠ?

10. Má dle vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam i přesto, že návaznost na ZŠ je až ve 3. ročníku?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

11. Jaký je váš názor na tvrzení, že výuka cizího jazyka v předškolním věku je zbytečná zátěž?
- Rozhodně souhlasím
 - Spíše souhlasím
 - Nevím
 - Spíše nesouhlasím
 - Rozhodně nesouhlasím
12. Nakolik souhlasíte s tvrzením, že výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivnit vývoj mateřského jazyka?
- Rozhodně souhlasím
 - Spíše souhlasím
 - Nevím
 - Spíše nesouhlasím
 - Rozhodně nesouhlasím
13. Jaký je váš názor na zahájení výuky anglického jazyka až ve 3. ročníku ZŠ?
14. Jak vnímáte rozdíl v přístupu vašeho dítěte k anglickému jazyku, pokud zahájilo již před nástupem do 3. třídy ZŠ?
- Velmi pozitivně
 - Spíše pozitivně
 - Spíše negativně
 - Velmi negativně
 - Nevnímám žádný přístup
15. Jak vnímáte pokroky a budoucnost vašeho dítěte v souvislosti s výukou anglického jazyka?
16. Jaký je dle vašeho názoru optimální věk pro zahájení výuky anglického jazyka?

17. Nakolik souhlasíte s tvrzením, že nezáleží na věku, ale na způsobu výuky anglického jazyka?
- Rozhodně souhlasím
 - Spíše souhlasím
 - Nevím
 - Spíše nesouhlasím
 - Rozhodně nesouhlasím
18. Co je dle vašeho názoru nejdůležitějším kritériem u pedagoga v předškolní výuce anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku?
- Pedagogické vzdělání
 - Vysoká jazyková úroveň
 - Praxe v zahraničí
 - Pozitivní přístup k dětem
 - Schopnost zaujmout děti
 - Pedagogická praxe
 - Jiné
19. Jakou jazykovou úroveň by měl dle vašeho názoru disponovat pedagog anglického jazyka u dětí předškolního a mladšího školního věku?
- Úroveň A2 – mírně pokročilý
 - Úroveň B1 – středně pokročilý
 - Úroveň B2 – pokročilý
 - Úroveň C1 – velmi pokročilý
 - Nevím
20. Měl by se dle vás pedagog dál vzdělávat v oblasti výuky cizích jazyků u dětí mladšího školního věku?
- Ano
 - Ne
 - Nevím